

Talousarvio

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus

**Helsingissä
maltillinen menokehitys**

Investointien rahoittamista
lainalla hillitään

Kuntien rahoitusvastuu
työttömien perusturvasta kasvussa

Käsittelyaikataulu

Helsingin kaupungin vuoden 2016 talousarvioehdotus ja vuosien 2016–2018 taloussuunnitelmaehdotus

Lokakuu 2015

ke 14. 10.	klo 11.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen tiedotusvälineille. Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston jäsenille jaetaan talousarvioehdotus ja kaupunginvaltuutettujen tekemät talousarvioaloitteet.
	klo 12.00	Talousarvioaineisto julkaistaan kaupungin internet-sivuilla: www.hel.fi/talousarvio
ma 19. 10.	klo 12.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen kaupungin henkilöstötoimikunnalle.
	klo 16.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen kaupunginhallitukselle.

Marraskuu 2015

ma 2. 11.	klo 16.00	Kaupunginhallitus käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita.
to 5. 11.		Kaupunginvaltuustolle jaetaan kaupunginhallituksen talousarvioehdotus ja aloitteet sekä valtuuston kokouksen esityslistateksti.
ke 11. 11.	klo 16.00*	Kaupunginvaltuusto kokoontuu ja käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita ensimmäisen kerran. Kaupunginvaltuuston ryhmät pitävät puheenvuoronsa. Kaupunginvaltuusto päättää kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentista vuodelle 2016.
ke 25. 11.	klo 18.00*	Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita toisen kerran sekä hyväksyy vuoden 2016 talousarvion.

* Kokouksia pääsee seuraamaan kaupunginvaltuuston istuntosalin lehterille, sisäänkäynti Sofiankatu 3.
Kaupunginvaltuuston kokouksia voi myös seurata suorana lähetyksenä: www.helsinkikanava.fi.

Helsingin kaupungin talousarvioehdotuksen 2016 tiivistelmä

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2015:22

ISBN 978-952-272-963-7 (painettu julkaisu)

ISBN 978-952-272-964-4 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Valokuvat: kansi: Lauri Rotko; sivu 12: Kuvasuunnittelu- ja agentuuritoimisto Keksi; sivu 14: Patrik Lindström; sivu 16: Mari Hohtari; sivu 20: Tommi Tuomi; sivu 24: Seppo Saarentola; sivu 28: Patrik Lindström ja Esko Jämsä; sivu 32: Hanna Päivärinta, Liisa Takala, Anne Hämäläinen, Vladimir Pohtokari ja Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy; sivu 34: Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy; sivu 35: Voimagraphics SRV, Patrik Lindström, Arkkitehtitoimisto Brunow & Maunula, kaupunkisuunnitteluvirasto ja 3D Render; sivu 46: Lauri Rotko.

Sisällys

5	Johdanto
12	Kaupunginjohtajan toimiala
14	Rakennus- ja ympäristötoimi
16	Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi
19	Sivistystoimi
22	Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi
25	Investoinneilla luodaan uutta kaupunkia ja parannetaan nykyistä
31	Aluerakentaminen Helsingissä
36	Kartta: merkittävät rakennushankkeet 2016

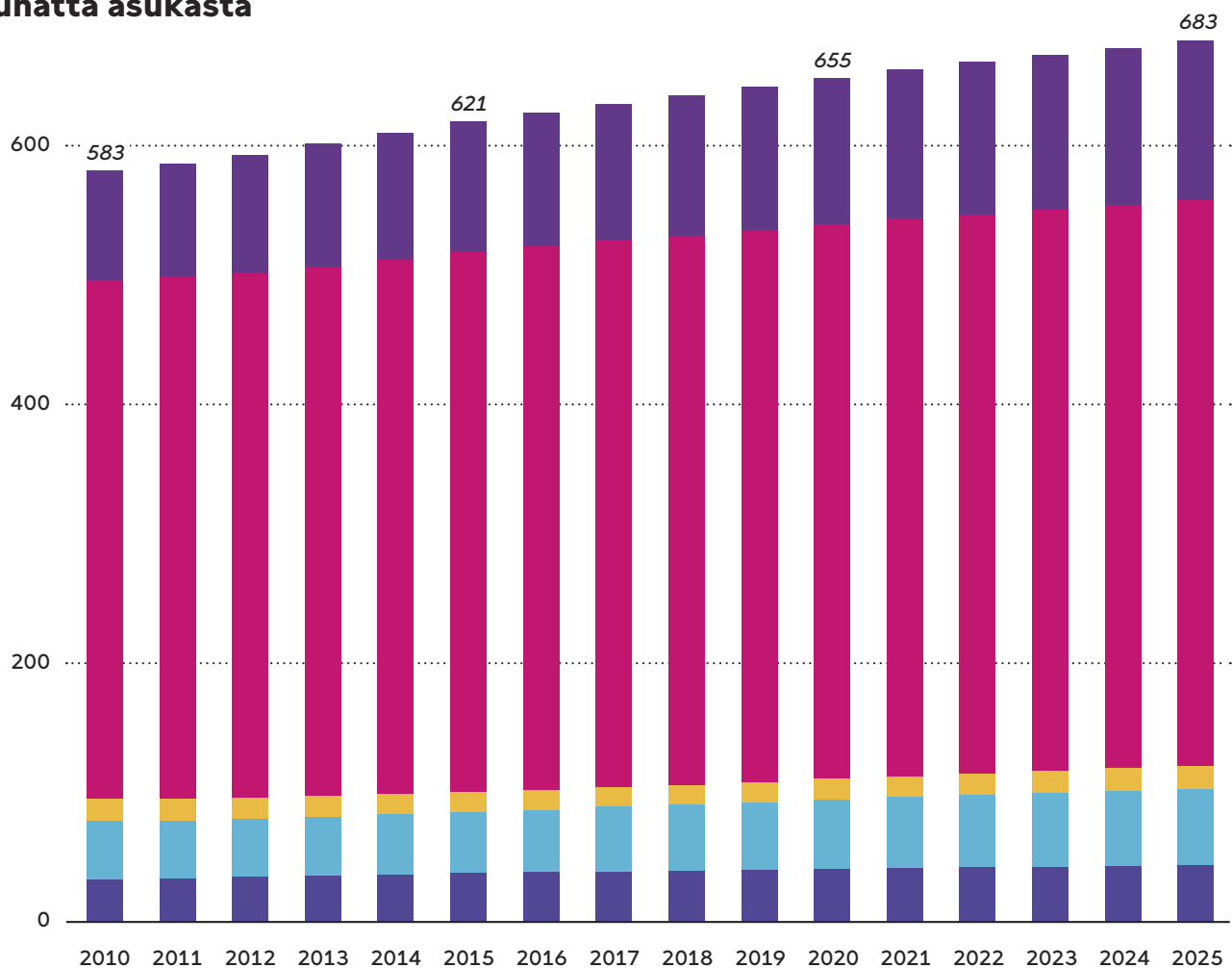
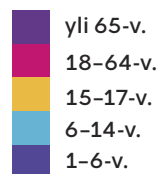
Liitteet

38	Tulos- ja rahoituslaskelmat
42	Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimen tunnuslukuja
44	Opetustoimen tunnuslukuja
47	Yhteystiedot

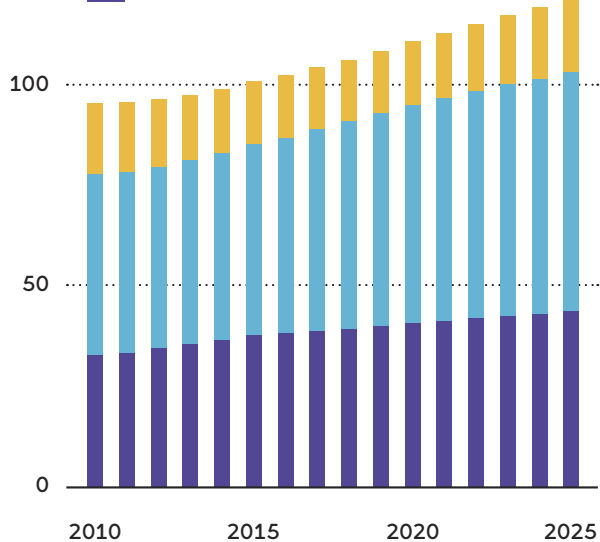
Tiivistelmässä esitellään vuoden 2016 talousarvion keskeisimmät kohdat ja kaupungin toiminnoissa tapahtuvat muutokset. Aluksi esitetään kaupungin taloustilannetta kuvaavia lukuja sekä kehityslinjoja. Seuraavaksi kuvataan toimialojen keskeisimmät määrärahamuutokset vuonna 2016. Lopuksi esitellään kaupungin merkittävimpiä investointeja vuosina 2016–2018.

Helsingin väestö ikäryhmittäin 1.1.2015

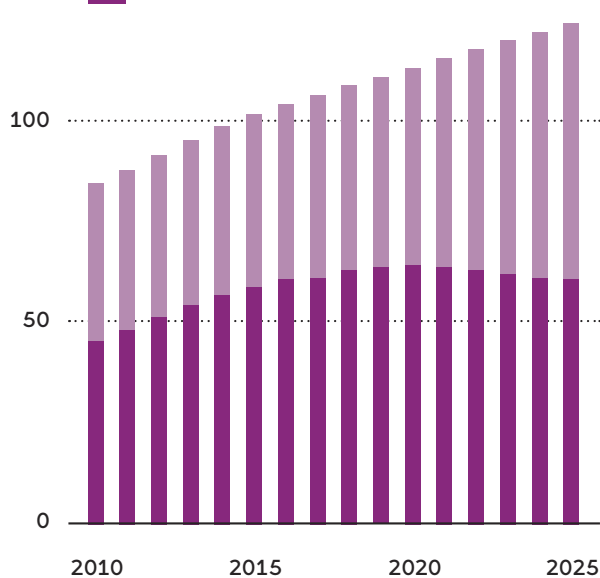
tuhatta asukasta

Lapset ja nuoret

Ikääntyneet

Johdanto

Pitkittynyt taantuma vaikeuttaa julkisen talouden näkymiä

Yleistä talouskehitystä kuvaava tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (28.9.2015) esitettyyn taloudelliseen katsaukseen.

Suomen talous kasvaa vuonna 2015 ennusteen mukaan vain 0,2 prosenttia. Seuraavina kahtena vuotena Suomen talouden ennustetaan kasvavan alle puoli-toista prosenttia vuosittain.

Suomen talous on erittäin vaikeassa tilanteessa. Ennusteen mukaan teollisuustuotannon taso tulee olemaan vuonna 2017 noin neljänneksen alemmalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten. Viennin kehitys on ollut vaisua myös kuluvan vuoden alkupuolella ja markkina-osuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkunee myös lähitulevaisuudessa. Talouskasvu jää seuraavina parina vuotena kilpailijamaitamme hitaammaksi ja työttömyysaste pysyy varsin korkealla tasolla. Keskipitkällä aikavälillä talouden käytettävissä oleviin resursseihin perustuva potentiaalisen tuotannon kasvu jää alle prosentin.

Suomen viennin hitaan kasvun taustalla ovat etupäässä Suomen heikko kustannuskilpailukyky ja heikentynyt vientikysyntä. Teollisuustuotannon lasku jatkuu jo viidettä vuotta peräkkäin. Sen sijaan palvelutuotanto lisääntyy 0,6 prosenttia. Työllisyyskehitys on ollut alkuvuodesta heikkoa. Työllisten määrä arvioidaan vuonna 2015 0,7 prosenttia edellisvuotta alemmaksi ja työttömyysasteen vuosikeskiarvoksi ennustetaan 9,6 prosenttia. Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän nopea nousu. Ansiotaso nousee ennusteperiodin aikana hitaasti.

Kuluvalla vuosikymmenellä Suomen julkinen talous on muuttunut pysyvästi alijäämäiseksi pitkittyneen heikon suhdannetilanteen sekä pidempiaikaisten rakeneongelmien vuoksi. Viime vuonna alijäämä ylitti jo 3 prosentin tason, eli EU:n liiallisen alijäämän viitearvon. Julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka. Valtiontalous pysyy alijäämäisenä tiukasta menokurista huolimatta, sillä ennakoitu hidas talouskasvu ei tuota riittävästi verotuloja. Paikallishallinnon alijäämän arvioidaan pysyvän vajaassa prosentissa suhteessa BKT:hen. Vuonna 2015 julkinen velka ylittää 60 prosentin rajan eikä velkasuhde ole taittumassa lähivuosina.

Kuntien tulorahoitus ei ole riittänyt investointien rahoittamiseen

Kuntatalouden tilanteen tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (28.9.2015) julkaisemaan kuntatalousohjelmaan.

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kiireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu. Kunnat ja kuntayhtymät ovat viime vuosina tehneet säästöjä ja tehostaneet toimintaansa. Vuonna 2014 kuntien henkilöstömenot laskivat 0,7 prosenttia ja palveluiden ostot kasvoivat vain 0,4 prosenttia. Näin käyttötalouden nettomenot (toimintakate) kasvoivat erittäin maltillisesti, vain 0,8 prosenttia vuoteen 2013 verrattuna.

Kireästä taloustilanteesta huolimatta kuntatalouden investoinnit ovat kasvaneet jatkuvasti. Käyttötalouden kaventunut liikkumavara on johtanut kuntatalouden investointien omarahoitusosuuden alentumiseen, minkä seurauksena kuntien velka on vuosi toisensa jälkeen noussut. Myös kuntaverotusta on jouduttu kiristämään. Kuntien ja kuntayhtymien rahoitusasemaa kuvaava rahoituslaskelman tunnusluku "toiminnan ja investointien rahavirta" on ollut viimeksi positiivinen vuonna 2006.

Käyttötalouden tulovirran riittämättömyys investointien rahoitukseen sekä samanaikaisesti korkealla pysynyt investointitarve on johtanut kuntien lainakannan nopeaan kasvuun. Kuntien lainakannan kasvu on nopeutunut vuodesta 2002 alkaen ja tänä aikana lainakanta on kasvanut lähes 2,5 -kertaiseksi ja se oli vuoden 2014 lopussa jo noin 8 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Matala talouskasvu säteilee haitallisesti työllisyys- ja työttömyyskehitykseen ja sitä kautta myös kuntien verotuloihin ja toimintamenoihin. Lisäksi koko julkisen talouden vaikea tilanne ja ajautuminen EU:n alijäämä- ja velkamenettelyrajojen tuntumaan luo uudenlaista painetta kuntatalouteen. Tämä korostuu erityisesti uudessa julkisen talouden ohjausjärjestelmässä, missä sekä julkisen talouden kokonaisuutta että alasektorien kehitystä valvotaan aiempaa koordinoitummin ja tavoitteellisemmin.

Helsingin kaupungin talouden tunnuslukuja

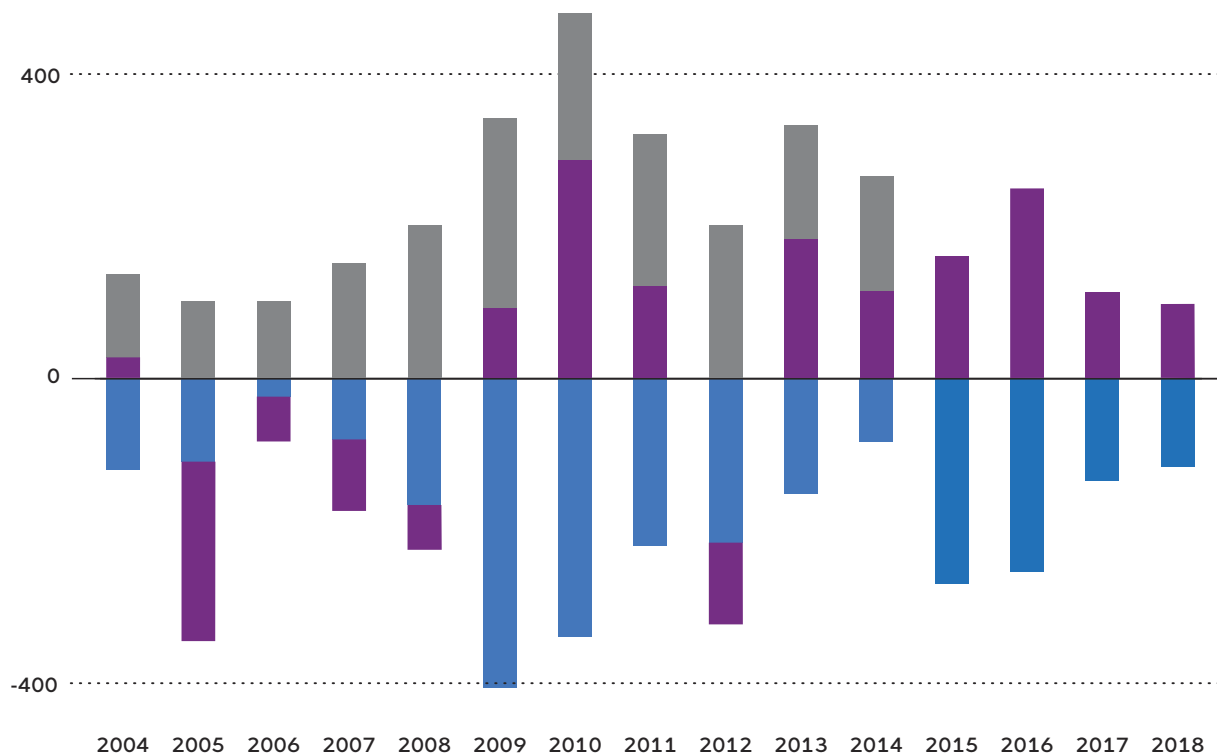
sisältäen liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivat rahastot, miljoonaa euroa

	Käyttö 2013	Käyttö 2014*	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Vuosikate	473	481	194	299	334	364
Poistot	403	408	352	360	369	374
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	159	237	-20	91	117	141
Lainakanta	1 499	1 579	1 738	1 987	2 099	2 196
Vuosikate, % poistoista	117	118	55	83	91	97
Investointien tulorahoitus-%	75	88	34	44	56	60
Vuosikate sekä kaupungin maan, rakennusten sekä osaketilojen myyntitulot yhteensä	558	605	319	434	469	499
Investoinnit	647	549	578	680	598	609
Erotus	-89	56	-254	-246	-129	-110

* ilman yhtiöittämisten vaikutuksia

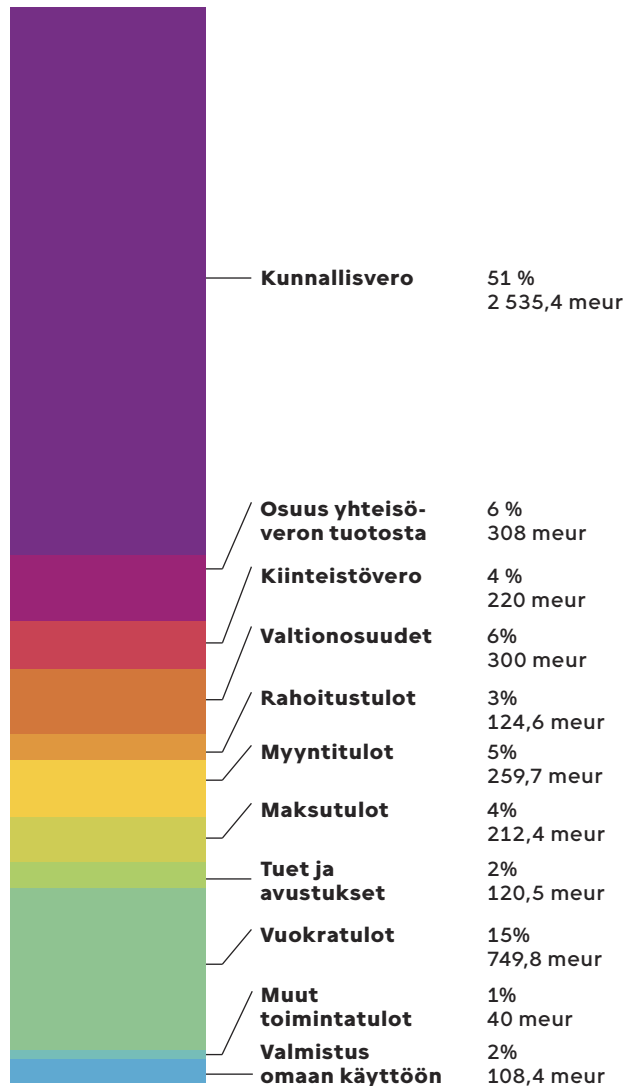
Toiminnan ja investointien rahavirran* kattaminen, miljoonaa euroa

Ylimääräiset tuloutukset Helsingin Energialta
Lainakannan muutos, vuoteen 2014 asti ilman liikelaitoksia
Toiminnan ja investointien rahavirta, vuoteen 2014 asti ilman liikelaitoksia

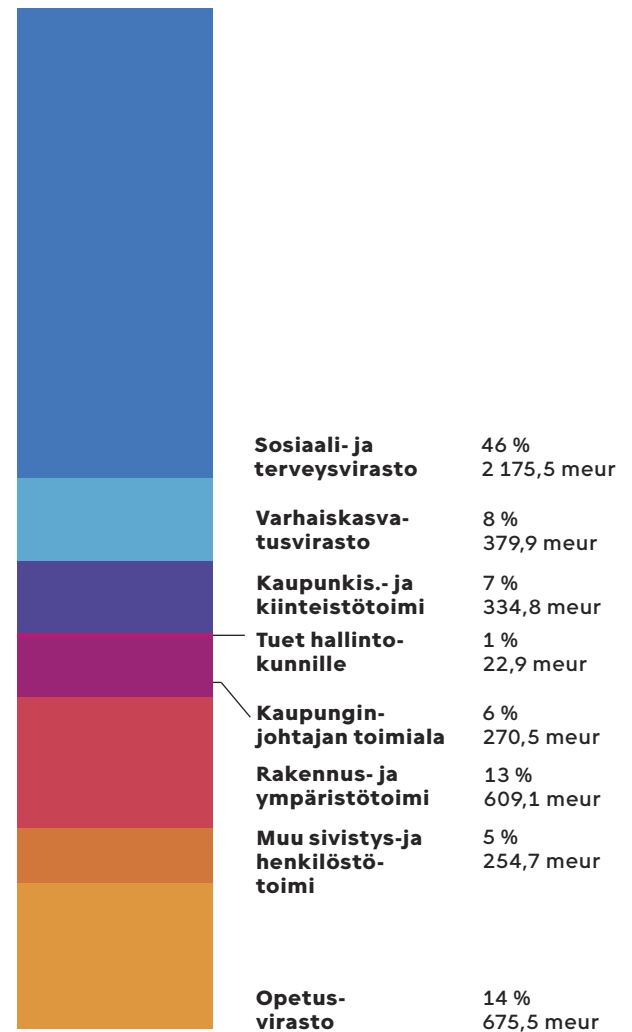
* Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + investoinnit, netto. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko ottamalla lisää lainaa, kassavaroja vähentämällä tai muilla pääoman siirroilla.

Tulot tuloryhmittäin 2016 (ilman liikelaitoksia, sisäiset erät mukana)

Yhteensä
4 978 milj.
euroa

Toimintamenot toimialoittain 2016 (ilman liikelaitoksia, sisäiset erät mukana)

Yhteensä
4 723 milj.
euroa

Kuntatalouden rahoitustasapainon kannalta keskeisin kysymys on, miten käyttötaloudesta saataisiin lisää liikkumavaraa investointien rahoitukseen niin, että työn verotus ei kiristyisi ja velka kasvaisi. Tästä syystä kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on tarpeen toteuttaa.

Kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta muun muassa rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Vaikka uuden kuntalain tarkoitus on ohjata kuntia ja kuntayhtymiä kohti ennakoivampaa ja kokonaisvaltaisempaa taloudenhoitoa, kuntien kirjanpidon mukaista alijäämien kattamista koskeva sääntely ei kuitenkaan itsessään varmista sitä, että julkisen talouden suunnitelmassa asetetut tavoitteet paikallishallinnon rahoitusasemalle ja velalle toteutuvat. Valtio ei voi ohjata kuntatalouden investointeja eikä sitä kautta hillitä kuntatalouden

velkaantumista. Kuntien ja kuntayhtymien investointien priorisoinnilla, oikealla ajoituksella ja laadukkaalla toteutuksella on suuri merkitys. Kuntien tuleekin jatkossakin kyetä nostamaan investointien omarahoitusosuutta.

Verorahoituksen kasvuvauhti ei riitä oikaisemaan kaupungin rahoitusvajetta

Kaupungin verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta, kiinteistöverosta ja koiraverosta. Vuonna 2016 kaupungin verotulojen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 3 063 miljoonaa euroa. Kasvua vuoden 2015 ennusteesta on vain noin 0,5 prosenttia.

Kunnallisveron tuotoksi vuonna 2016 arvioidaan 2 535 miljoonaa euroa. Tämä on 2,0 prosenttia vuoden 2015 ennustetta enemmän. Yhteisöveron tuotoksi

Verotulot ja valtionosuudet, miljoonaa euroa

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TA 2016/ 2015 muutos	TA/ ennuste muutos	TS 2017	TS 2018
Kunnallisvero	2 435	2 486	2 486	2 535	2,0	2,0	2 585	2 665
Yhteisövero	310	308	340	308	0	-9,4	308	318
Kiinteistövero	207	219	224	220	0,4	-1,8	230	235
Koiraverot	0,4	0,5	0,4	0,4			0,4	0,4
Verotulot	2 952	3 014	3 050	3 063	1,6	0,4	3 123	3 218
Valtionosuudet	250	244	270	300	23	11	300	300
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	3 202	3 258	3 321	3 363	3,2	1,3	3 423	3 518

Käyttötalouden menot toimialoittain (ilman liikelaitoksia, sisäiset erät mukana)

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TA 2016/ 2015 muutos	TA/ ennuste muutos	TS 2017	TS 2018
Kaupunginjohtajan toimiala	193,6	243,8	263,1	270,5	11,0	2,9	292,5	356,3
Rakennus- ja ympäristötoimi	601,9	613,9	598,0	609,1	-0,8	1,9	620,6	623,8
Sosiaali-, terveys-, ja varhaiskasvatus- toimi	2 519,8	2 543,9	2 558,3	2 555,4	0,5	-0,1	2 556,9	2 562,3
Sivistystoimi	912,5	925,6	937,8	930,3	0,5	-0,8	928,2	927,7
Kaupunki- suunnittelu- ja kiinteistötoimi	308,1	325,8	324,8	334,8	2,7	3,1	335,2	335,5
Käyttötalouden yhteensä	4 535,9	4 653,0	4 681,9	4 700,1	1,0	0,4	4 733,5	4 805,6
Tuet hallinto- kunnille	13,6	18,4	17,2	22,9	24,6	33,2	29,1	33,1
Toimintamenot yhteensä	4 549,5	4 671,3	4 699,1	4 723,0	1,1	0,5	4 762,6	4 838,7

vuonna 2016 arvioidaan 308 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 340 miljoonaa euroa. Yhteisöverotuloennusteen heikentyminen vuodesta 2015 on seurausta siitä, että kuntien yhteisövero-osuuden vuosien 2012–2015 väliaikainen viiden prosenttiyksikön korotus lakkaa vuonna 2016. Muutoksen seurauksena kuntaryhmän vuonna 2015 saama 36,87 prosentin osuus yhteisöveron tuotosta vuonna 2016 laskee viidellä prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2015 valtionosuuksia arvioidaan elokuussa tehdyn ennusteen mukaan kertyvän Helsingissä 270 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän Helsingissä 300 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksien muutos vuodelle 2016 selittyy pääosin kustannusten jaon tarkistuksesta seuraavalla perushintojen nousulla sekä kuntien verotulomenetysten kompensoinnilla valtionosuuksien kautta. Kustannus-

tason nousua vastaava indeksikorotus (+0,8 prosenttia) leikataan kuntien valtionosuuksista pois vuonna 2016. Lisäksi edellisen hallituksen tekemä vuodelle 2016 kohdentuva valtionosuusleikkaus 40 miljoonaa euroa koko maan tasolla vähentää valtionosuuksia.

Valtionosuuksiin sisältyvän verotulotasaus on vuoden 2016 osalta ennakkotietojen mukaan -263 miljoonaa euroa (vuonna 2015 vastaava luku oli -249 miljoonaa euroa).

Yhden prosentin tuottavuus- tavoite tasapainottaa kaupungin taloutta

Vuonna 2015 kaupungin taloudellinen asema on muuttunut vuodesta 2014 oleellisesti Helsingin Energian ja Helsingin Sataman yhtiöittämisen seurauksena. Vuoden

2015 talousarvio on alijäämäinen 45 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 talousarvion toisen toteutumisenennusteen mukaan kaupungin käyttötalouden tasapaino näyttää toteutuvan kokonaisuutena talousarviossa ennakoitua parempana. Tulos on kuitenkin yhä 20 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Helsingin Energian yhtiöittämisen, kaupungin-valtuuston hyväksymän Helsingin Energian kehitysohjelman sekä energiamaarkkinoiden yleisen kehityksen vaikutuksesta energiayhtiön liikeluokituksen tulovirrat kaupungille vähenevät vuosien 2013–2014 noin 220 miljoonan euron vuosittaiselta tasolta arviolta noin 80–90 miljoonan euron vuosittaiselle tasolle. Tulovirran väheneminen on niin huomattava, että kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvun on oltava vuosina 2016–2018 matala, jotta strategiaohjelman mukainen investointitaso sekä joukkoliikenneinvestoinnit voidaan rahoittaa ilman kohtuutonta lisävelkaantumista.

Viime vuosina kaupungin investoinnit ovat olleet korkealla tasolla erityisesti uusien aluerakentamiskohteiden rakentamisen käynnistämisen, joukkoliikenteeseen liittyvien hankkeiden ja kiinteistöjen korjausinvestointien vuoksi.

Kaupungin lainakannan yli kaksinkertaistuminen vuodesta 2008 ja tulevien investointien edellyttämät rahoitustarpeet muodostavat merkittävän riskin. Taloudellinen epävarmuus heikentää lainansaantia kohtuullisin ehdoin. Helsingin tavoitteena on keskipitkällä aikavälillä saavuttaa tilanne, jossa peruspalvelujen rahoitus on nykyistä kestävämmällä pohjalla.

Talousarvion 2016 ja taloussuunnitelman 2017–2018 lähtökohtana on strategiaohjelman 2013–2016 tavoite hidastaa kaupungin velkaantumiskehitystä rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulo-rahoituksella sekä kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Tätä tavoitetta edistävät linjaukset ovat seuraavat:

- pidetään emokaupungin käyttömenojen reaali-kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 prosentin tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016
- kiinteän omaisuuden myyntitavoite on 100 miljoonan euron vuositasolla. Kaupungin ydintoiminnan kannalta tarpeettomien rakennusten ja osakehuoneistojen myyntitavoite on asetettu edelleen 35 miljoonan euron vuotuisen tasoon ottamalla samalla huomioon rakennuskannan korjausvelan pienentäminen.
- vuotuisen investointien taso rajataan investointiraamin mukaisesti 463,3 miljoonaan euroon (investointiraamiin sisältyy vuosittaiset indeksitarkistukset 13,3 miljoonaa euroa sekä kaupunginhallituksen raamin 2016 käsittelyssä päättämä tasokorotus 15 miljoonaa euroa).

Arvio käyttömenojen kasvutavoitteen vaikuttavasta kustannustason muutoksesta (peruspalvelujen hintaindeksi) vuosina 2015–2017 on hidastunut edelleen sekä kevättalvella raamin valmistelun aikana käytössä

olleesta ennusteesta että vuoden 2015 talousarvion yhteydessä käytössä olleesta ennusteesta. Tuoreimman ennusteen mukaan peruspalvelujen hintaindeksin muutoksen arvioidaan olevan 0,6 prosenttia vuonna 2015, 1,2 prosenttia vuonna 2016 ja 1,1 prosenttia vuonna 2017. Verrattuna raamiin (Khs 16.3.2015) vuosien 2014–2016 kustannustason muutos on pienentynyt yhteensä 1,2 prosenttiyksikköä.

Kesällä 2015 valmistuneen väestöennusteen mukaan kaupunki kasvaa vuonna 2015 kaikkiaan 7 498 hengellä, mikä tarkoittaa 1,2 prosentin väestönkasvua. Vuoden lopun väkiluvun ennustetaan olevan 628 213 henkeä. Uusi ennuste poikkeaa edellisestä vuonna 2014 laaditusta väestöennusteesta, jossa vuoden 2015 kasvuksi ennustettiin 1,5 prosenttia (noin 9 300 henkeä). Vuosina 2016–2018 kasvun ennustetaan jatkuvan prosentin tasolla aiemman ennusteen mukaisesti.

Tuoreimmilla kustannustason nousun ja väestönkasvun ennusteilla strategiatavoitteen mukainen menotaso on 64 miljoonaa euroa raamia pienempi. Vuoden 2015 osalta strategiatavoitteesta ollaan jäämässä jo 65 miljoonaa euroa. Strategiatavoitteen mukaisen menotason mahdollinen ylittyminen vuonna 2015 edellyttää säästöjä valtuustokauden loppuvuosina, jotta strategiaohjelman tavoite toteutuu.

Vuoden 2016 talousarvio on laadittu siten, että toimintamenot kasvavat strategiatavoitteen (ilman nettobudjetoituja yksiköitä ja eräitä muita talousarvio-kohtia) mukaan laskettuna vuonna 2016 vuoden 2015 talousarvioon verrattuna 0,3 prosenttia (ilman työterveyspalveluiden Kela-korvausmuutosta). Kaupungin kokonaistoimintamenot kasvavat 0,8 prosenttia. Tarkasteltaessa strategiatavoitteen osalta vuoden 2016 talousarviota vuoden 2013 tilinpäätökseen strategiatavoitteen osalta toimintamenot kasvavat 3,3 prosenttia.

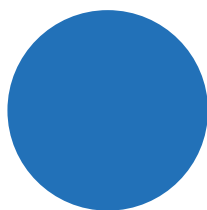
Strategiaohjelman taloustavoitteen mukainen menokasvu vuodelle 2017 on 1,1 prosenttia. Vuosia 2017–2018 koskevassa taloussuunnitelmassa on varauduttu vastaavan suuruiseen menokasvuun varaamalla kaupunginjohtajan toimialan menoihin keskitetty varaus kustannustason nousun huomioimiseksi. Määräraha-varauksen suuntaamisesta päätetään näiden vuosien raamivalmistelun yhteydessä.

Investointien rahoittamista lainalla hillitään

Strategiatavoitteen mukainen toimintamenokasvun taso vuosina 2016–2018 parantaa kaupungin rahoituskellista tasapainoa jonkin verran, mutta taloussuunnitelmakaudella investointeja joudutaan edelleen rahoittamaan merkittäväällä lisälainanotolla.

Taloussuunnitelmakaudella Helsingin lainakanta (mukaan lukien liikelaitokset) kasvaa 458 miljoonalla eurolla. Arvio vuoden 2015 lopun lainakannasta on 1 728 miljoonaa euroa. Lainakannan kasvu hidastuu suunnitelmakauden jälkimmäisinä vuosina. Helsingin kaupungilla

Helsingin strategiaohjelman rakenne

Hyvinvoiva helsinkiläinen

Nuorille tilaa kuulua ja loistaa

Ikääntyvistä huolehditaan

Helsinki on vahvasti kaksikielinen

Kansainvälinen Helsinki – maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina

Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat, ja terveyserot kaventuvat

Helsingiläisten liikunta lisääntyy

Elinvoimainen Helsinki

Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki

Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Uudistumalla kilpailukykyä

Kulttuurista iloa ja vetovoimaa

Osaavien ihmisten kaupunki

Toimiva Helsinki

Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina

Kaupunkirakenteen eheytyminen parantaa saavutettavuutta ja sujuvuutta

Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut

Kaupungin toiminta on kestävä, vaikuttavaa ja tehokasta

Monipuolisia asumisvaihtoehtoja kasvavassa kaupungissa

Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee

Kaupunkikonsernia johdetaan kokonaisuutena

Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö

Tehokkaat ja toimivat tukipalvelut

Demokratia ja osallisuus vahvistuvat

Avoin ja osallistava Helsinki

Helsingin kaupungin palvelutuotantomalli

on taloussuunnitelmakauden 2016–2018 lopussa lainaa noin 3 400 euroa asukasta kohti (arvio 2015 lopun lainakannasta on 2 794 euroa asukasta kohti).

Tytäryhteisöjen osuus kaupunkikonsernin tuloksesta pienenee

Kaupunkikonsernin talouden kannalta merkittävimmät tytäryhtiöt ovat Helen Oy/Helen konserni, Helsingin kaupungin asunnot Oy ja Helsingin Satama Oy. Helen Oy ja Helsingin Satama Oy perustettiin vuonna 2014 osana Helsingin Energia-liikelaitoksen ja Helsingin Satama-liikelaitoksen kuntalakiin perustunutta yhtiöittämistä.

Helen konsernin vuoden 2015 tuloksen ennakoidaan olevan 60–80 miljoonaa euroa. Helsingin kaupungin arvioidaan saavan Helen Oy:ltä vuonna 2016 noin 35 miljoonan euron suuriset osinkotulot. Vuoden 2016 tuloksen ennakoidaan olevan vuoden 2015 tulos-ta heikompi. Helsingin Satama Oy:n vuoden 2015 tulos ennen tilinpäätössiirtoja tulee olemaan noin 4 miljoonaa euroa. Helsingin Satama Oy:n toiminnan ja talou-den ennustetaan jatkuvan vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015. Helsingin kaupungin asunnot Oy toimii omakustannusperiaatteella eikä siten tavoittele voittoa.

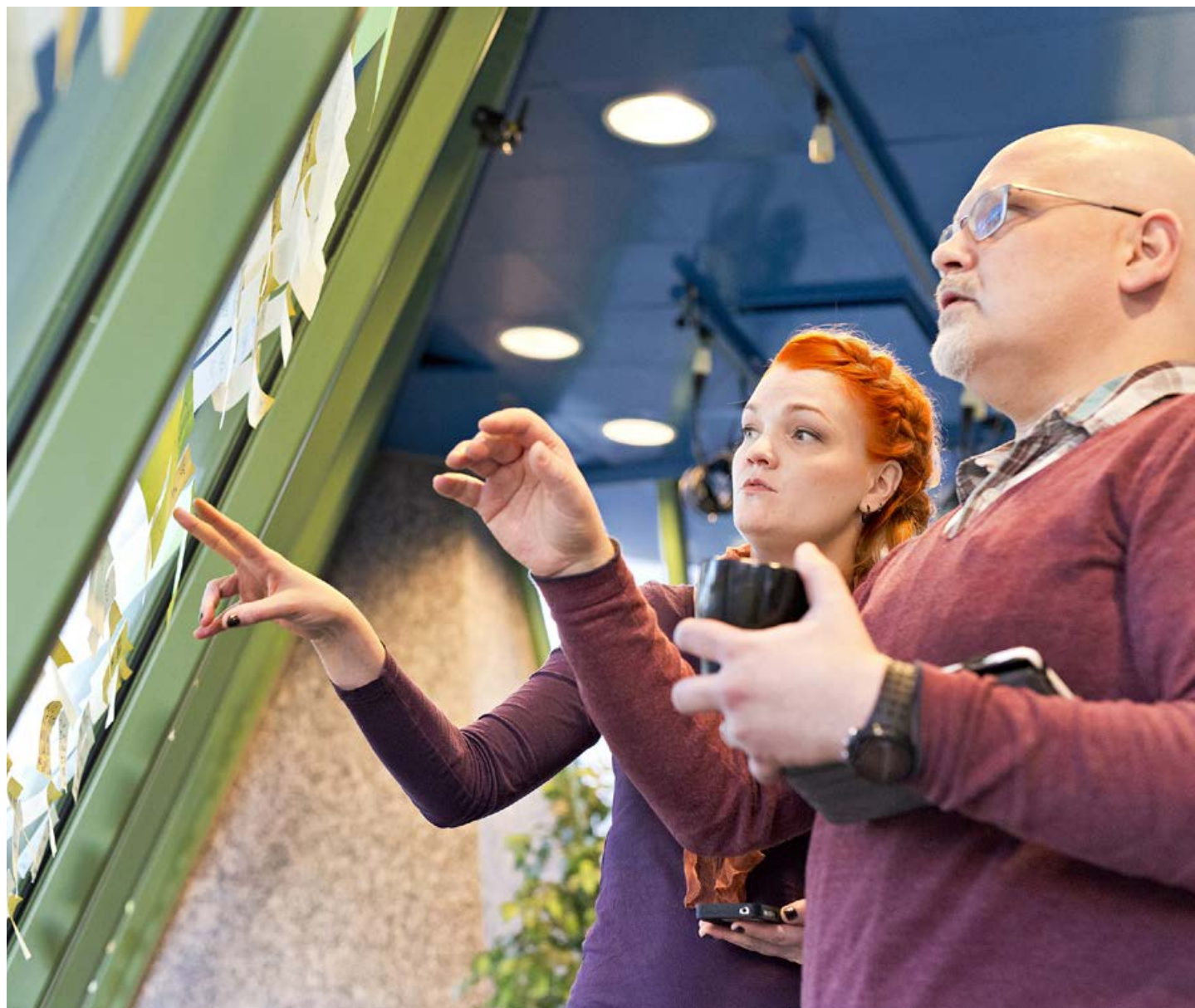
Talousarviossa on asetettu tytäryhteisökohtaisia tulostavoitteita kaupungin avustusta saaville tytär-yhteisöille sekä muille keskeisimmille tytäryhteisöille.

Kaupunginjohtajan toimiala

Toimialan tulot ja menot

miljoonaa euroa

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Tulot	25,1	30,3	26,3	28,9
Menot	193,6	243,8	263,1	270,5

Kaupungin uusi johtamisjärjestelmä valmistelussa – seuraavat kuntavaalit siirtyvät syksystä 2016 kevääseen 2017

Keskushallinnon kuten koko kaupungin toimintaympäristön keskeisenä haasteena on yleinen talouden toimintaympäristön muutos ja taloudellisen tilanteen epävarmuuden jatkuminen.

Kaupunginkanslia valmistelee kaupunginhallituksen johtamisen jaostolle vuonna 2016 esitykset johtamisjärjestelmän uudistamisesta vuoden 2015 aikana tehtyjen linjausten mukaisesti.

Kuntalain ja vaalilain muutoksen takia nykyinen valtuustokausi jatkuu toukokuun 2017 loppuun ja seuraavien kuntavaalien ajankohta siirtyy syksystä 2016 kevääseen 2017. Uusi kuntalaki edellyttää kaupungin johtosääntöjen kokoamista yhteen hallintosääntöön. Kuntalain johtamisjärjestelmää koskevien säännösten edellyttämät muutokset valmistellaan kaupunginhallituksen johtamisen jaostolle.

Digitalisaation seurauksena kaupungin toimintaympäristö ja eri toimijoiden käyttäytyminen muuttuvat nopeasti, mikä edellyttää kaupunkiorganisaatiolta uudenlaisia toimintatapoja. Avoin tieto ja tiedon tuottaminen avoimeen rajapintaan lisääntyy, mikä lisää hallinnon läpinäkyvyyttä ja mahdollisuutta hyödyntää mm. päätöksenteossa syntyvää tietoa monipuolisesti.

Kuntien rahoitusvastuu työttömien perusturvasta kasvussa

Keskushallinnon uudistuksen myötä työllisyyden hoidon koordinaatiovastuu siirtyi kaupunginkansliaan. Tämän myötä vuodesta 2016 lähtien työmarkkinatuen kuntaosuus siirtyy sosiaali- ja terveystoimesta keskushallinnon alle. Kaupungin maksaman työmarkkinatuen kuntaosuuden määrää kasvattaa voimakkaasti maksuperusteiden muutos 1.1.2015 alkaen. Kaupunki maksaa 300–999 päivää työmarkkinatukea saavien tuesta 50 prosenttia, kun aiemmin rajana oli 500 päivää. Yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saavien tuesta kaupunki maksaa 70 prosenttia aiemman 50 prosentin sijasta.

Kaupungin työllisyyden hoidon uudistamista valmisteellaan, palveluita kehitetään ja kohdennetaan työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi. Mahdollisia vaihtoehtoja ovat virastoille kiintiöt työkokeilupaiikkojen tarjoamiseksi ja kuntouttavan työtoiminnan aktiivisempi käyttö. Yhdistysten on tällä hetkellä mahdollista saada Helsinki-lisää pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen. Palveluohjausmallia kuntaosuuslistalla olevien saamiseksi palveluiden piiriin suunnitellaan vuodelle 2016.

Kaupunki laatii Uudenmaan työ- ja elinkeino-toimiston kanssa työllisyydenhoidosta kumppanuusohjelman, jossa sovitaan yhteisistä tavoitteista, työnjaosta ja seurannasta. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan puolivuosittein.

Kaupunki parantaa työttömien työllistymisedellytyksiä tarjoamalla työkokeilupaiikkoja, palkkautettuja työpaikkoja, ammatillista rekrytointi- ja oppisopimuskoulutusta sekä valmiuksia tukevia kursseja. Helsinki-lisää maksetaan yrityksille ja yhteisöille pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten työllistämiseen. Proaktiiviseen toimintaan kuuluu myös uusien toimintamallien kehittäminen yhteistyössä valtion ja muiden kumppaneiden kanssa ottaen huomioon erityisesti rakennemuutoksen tuomat uudet haasteet.

Kaupungin elinkeino-, maahanmuutto- ja työeläinpolitiikan tavoitteena on strategiaohjelman mukaisesti huolehtia kaupungin talouden tasapainosta lisäämällä yritysten toimintamahdollisuuksia ja sitä kautta parantaa työllisyyttä. Yritysten liiketoimintaedellytyksiä kehitetään erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden, matkailun ja tapahtumien, muotoilun sekä ICT:n ja ympäristöliiketoiminnan sektoreilla.

Kaupungin elinkeinopolitiikan toiminnan painopisteenä on kaupungin kilpailukyky, kansainvälinen tunnettuus sekä vetovoima ja näiden kehitys varmistamalla yritysten toimintaedellytykset sekä näin uusien työpaikkojen synty kaupunkiin innovatiivisilla kehittämishankkeilla, kaupungin toiminnan tehostamisella ja yritysmyönteisyyden lisäämisellä, yhteistyöllä elinkeinoelämän kanssa ja elinkeinopoliittisella edunvalvonnalla.

Keskeisimpinä tavoitteina on myös jatkaa kaupungin yritysmyönteisyyden ja siihen liittyvän palvelukulttuurin vahvistamista, kasvuyritys- ja innovaatiokeskittymän kehittämistä sekä tapahtuma- ja kaupunkikulttuurin kehittämistä. Tärkeä tavoite on myös maahanmuuttopolitiikaltaan avoin ja suvaitseva kaupunki. Uuden ohjelmakauden käynnistyessä kansainvälisen toiminnan ja EU-hankkeiden koordinoitua ja ohjausta kehitetään edelleen. Korkeakoulu-yhteistyöllä edistetään innovaatioiden kaupallistamista ja kaupungin kehittymistä vetovoimaisena opiskelijakaupunkina.

Vastuullista työnantajapolitiikkaa

Henkilöstöresurssisuunnitelmien integrointia talouden ja toiminnan suunnitteluun kehitetään edelleen. Henkilöstömäärän hallinta edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua, henkilökunnan osaamisen kehittämistä ja toimintojen uudelleenorganisointia henkilökunnan eläköitymisen ja muun luonnollisen poistuman hyödyntämiseksi.

Tuottavuuden parantamiseksi asetettu työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämishanke tähtää työhyvinvoinnin parantamiseen ja sairauspoissaolojen vähentämiseen. Hanke korostaa työhyvinvointia tukevaa johtamista, työkyvyn menettämisen riskin pienentämistä ja työtapaturmien määrän vähentämistä. Työkykyriskejä ennakoidaan seulomalla säännöllisesti koko henkilöstöstä ne, jotka ovat työkyvyn tuen ja seurannan tarpeessa. Tavoitteena on erityisesti pitkien sairauspoissaolojen vähentäminen.

Rakennus- ja ympäristötoimi

Toimialan tulot ja menot

miljoonaa euroa

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Tulot	312,1	329,5	314,9	316,2
Menot	601,9	613,9	598,0	609,1

Metrolienteessä tapahtuu isoja muutoksia vuonna 2016

Länsimetron liikenne käynnistyy elokuussa 2016. HKL tulee vastaamaan länsimetron liikennöinnistä ja radan ylläpidosta. Lisäksi HKL osallistuu isännöitsijänä uusien metroasemien ylläpitoon.

Raitioliikenteen liikennöinnissä linjastouudistuksen vaikutukset alkavat vuonna 2016 linjan 5 käynnistymisellä. Vuosien 2017 ja 2018 aikana linjastosuunnitelman vaikutukset kasvattavat liikennettä 9–10 prosenttia verrattuna vuoteen 2015.

Automaattimetron sopimuksen purkamisen jälkeen uuden järjestelmän hankinta länsimetron liikenteen ohjaukseen on käynnistynyt. Uusi järjestelmä pitää saada toimimaan nykyisen järjestelmän kanssa.

Katujen kokonaisvastuullinen hoito kantakaupungissa siirtyy kaupungille

Rakennusvirasto edistää kaupungin asuntotuotantotavoitteen toteutumista nopeuttamalla suunnittelu- ja rakentamisprosesseja. Yleisillä alueilla parannetaan katujen, virkistysalueiden ja aukoiden laatua, turvallisuutta, siisteyttä ja toimivuutta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Lisäksi painotetaan ylläpitoa tehostavia suunnitelmaratkaisuja uudis- ja peruskorjaushankkeissa sekä lisätään ylläpidon vaikuttavuutta toimenpiteiden paikallisella priorisoinnilla ja täsmäkohdennuksella. Palveluiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuutta parannetaan muun muassa joukkoliikenteen pysäkkijärjestelyitä sekä kävely- ja pyörätieverkostoja kehittämällä sekä matkakettujen sujuvuuden varmistamisella ylläpidon keinoin. Kestävää liikkumista edistetään luovuttamalla paikkoja kaupunkipyöräasemille ja pyöräpysäköintiin sekä sähköautojen latauspisteille. HKR-Rakennuttaja toimii energiansäästöneuvottelukunnan koordinoijana ja käytännön työn toteuttajana sekä asiantuntijana koko kaupungin energiatehokkuudessa. Koko Helsingin hiilidioksidipäästöjä on tavoitteena vähentää 30 % vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.

Kaupunki ottaa huolehtiakseen kiinteistöjen omistajille kuuluvat katujen talvihoito- ja puhtaanapito-velvollisuudet. Katujen kokonaisvastuullista hoitoa laajennetaan koko kantakaupungin alueelle asteittain siten, että alueella tehtävät on siirretty kaupungin huolehtimisvelvollisuuteen vuonna 2020. Laajeneva kiinteistöjen hoitovastuiden ottaminen kaupungille edellyttää toimintatapojen muutoksia. Niistä keskeisiä ovat katujen talvihoitoa ja puhtaanapitoa tehostavan kadunvarsipysäköintijärjestelyn toimeenpano, pysyvän lumenvastaanottoaikkaverkoston osoittaminen tilavarauksina sekä alueiden ja ylläpitotoiminnan valvontamenettelyn tehostaminen.

Katu- ja viheralueiden ylläpidon laatutaso pidetään pääosin nykytasolla. Näin ollen palvelujen järjestämisen ja ostopalvelujen tuottavuuden parantamiseen on panostettava aiempien vuosien tapaan.

Pysäköintipolitiikan toimeenpano lisää tuloja asukaspysäköintitunnusten hinnan noustessa ja määrän mahdollisesti lisääntyessä. Pysäköinnin maksuvyöhykeisiin suunnitellut muutokset lisäävät toteutuessaan tuloja. Kadunvarsipysäköinnin progressiivinen hinnoittelu vaikuttaa tuloihin.

Stara toimii tilaajien kanssa yhteistyössä, jotta kaupunkirakenteen strategian mukaiset tavoitteet mielenkiintoisista, toimivista ja kauniista asuinalueista ja ympäristöistä toteutuvat. Sekä asiakkaiden että asukkaiden vaatimustaso kasvaa, mikä tuo painetta asiakaspalvelun ja työn laadun nostamiseen. Kiristyneen taloustilanteen vaatimusten mukaan Stara tekee yhä enemmän kokonaisurakkatarjouksia ja uuden teknologian tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä korostetaan.

Ensihoidon tehtävämäärä kasvaa

Pelastuslaitoksen toimintaympäristössä ei odoteta tapahtuvan Helsingin turvallisuustasoon vaikuttavia muutoksia. Pelastuslaitoksen toiminnan uhkakuvat liittyvät toimialan mahdollisiin rakennemuutoksiin ja ensihoidon palvelurakenteeseen.

Pelastustehtävien määrä on ollut lievässä laskussa, mutta ensihoidon tehtävämäärä on viime vuoden laskun jälkeen noussut jälleen vuoden 2013 tasolle. Taloussuunnitelmakaudella ensihoidon tehtävämäärien arvioidaan kasvavan asukasluvun muutoksen suhteessa. Riittävän valmiuden ylläpitäminen edellyttää toimintatapojen ja resurssien käytön jatkuva kehittämistä sekä valmiutta joustaa henkilöstömitoituksissa painopisteiden mukaisesti. Ensihoitopalvelun osalta tehtävämäärän kehitykseen vaikuttaa olennaisesti myös Häätakeskuslaitoksen toiminta.

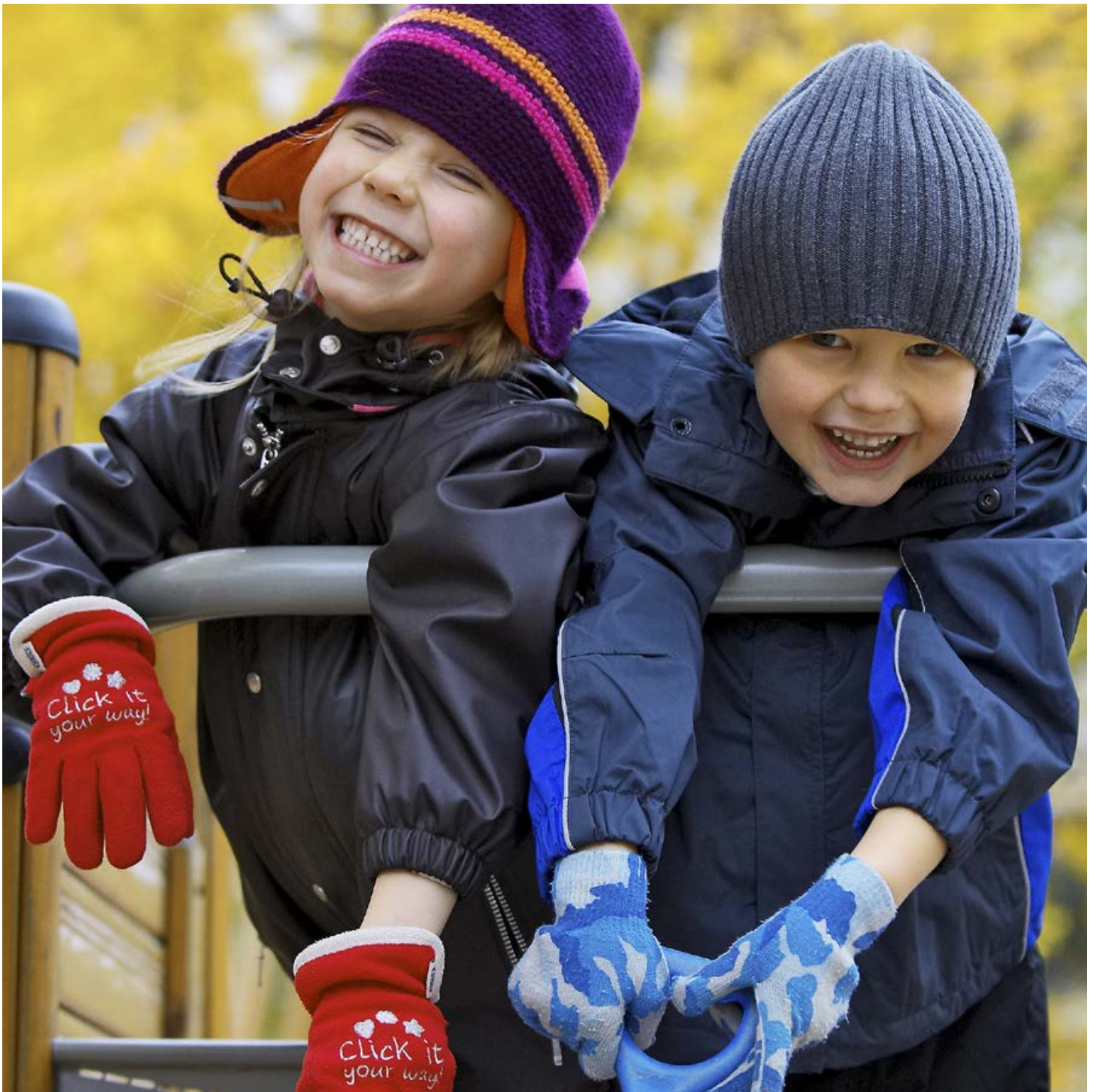
Pelastuslaitoksen vastuulle on siirtynyt HSY:ltä sammutusvesijärjestelmä.

Ympäristönsuojelulain uudistaminen on käynnissä. Uudistuksilla ei tulle olemaan olennaisia vaikutuksia ympäristökeskuksen toimintaan eikä valtion ja kunnan viranomaisten työnjakoon. Suurin muutos on ympäristönsuojelun valvonnan muuttuminen osin maksulliseksi.

Käynnissä on esiselvityksiä ympäristöterveydenhuollon tai joidenkin sen osa-alueiden siirtämisestä valtion tehtäväksi. Mahdolliset muutokset eivät kuitenkaan ehdi toteutua vielä vuoden 2016 aikana lukuun ottamatta kuluttajaturvallisuusvalvontaa, jonka siirtämisestä valtion tehtäväksi saatetaan tehdä erillISRatkaisu.

Ympäristöterveydenhuollossa elintarvikelain mukaisten valvontatehtävien tarpeen arvioidaan kasvavan. Elintarvikevalvontatietojen julkistaminen vaatii valvonnan kattavuuden parantamista ja nykyistä useammin toistuvia tarkastuksia. Ruokamyrkytyspäilyjen ja elintarvikevaaratilanteiden määrän arvioidaan lievästi kasvavan uusien elintarvikkeiden käyttötapojen ja kansainvälisen elintarvikekaupan kasvun myötä. Vaikeat eläinsuojeluongelmat lisääntyvät. Terveystieteiden olosuhteiden valvonnan tehtävät ovat monimutkaistuneet.

Sosiaali-, terveys- ja varhais- kasvatustoimi

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain valmistelu jatkuu

Helsingin kaupunki seuraa valtakunnallisen sote -uudistuksen valmistelua. Muutoksen vaikutuksia kaupungin talouteen, henkilöstöön, tiloihin ja muihin toimintoihin arvioidaan valmistelun edetessä.

Toimintaympäristö muuttuu – lainsäädäntöä uudistetaan

Vuoden 2015 aikana voimakkaasti lisääntyneen maahanmuuton edellyttämiä valmiuksia lisätään tarpeen mukaan. Valtio korvaa kunnille vastaanottotoiminnan kulut, joten kaupunki saa menoja vastaavat tulot talousarvioon. Tarvitavat talousarviomuutokset käsitellään erikseen.

Taloussuunnitelmakaudella sosiaali- ja terveystoimeen kohdistuu useita lainsäädäntömuutoksia, joilla tulee olemaan vaikutusta sosiaali- ja terveysviraston toimintaan ja talouteen. Näitä ovat mm. toimeentulotuen maksatuksen ja laskennan mahdollinen siirto Kelalle, kuntouttavan työtoiminnan uudelleenkohdentaminen sekä omaishoidontuen palkkioiden maksatuksen mahdollinen siirto.

Vuonna 2015 voimaan tullut sosiaalihuoltolain uudistus siirtää sosiaalipalvelujen painopistettä korjaavista palveluista hyvinvoinnin edistämiseen ja varhaiseen tukeen sekä muuttaa merkittävästi toimintakäytäntöjä, joiden vaikutus kokonaisuudessaan toteutuu vuonna

2016. Uutena tehtävänä kunnalle tulee valvottujen tapaamisten järjestäminen.

Lastensuojelulakiin vuonna 2015 tehdyt muutokset lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta tulevat vähentämään lastensuojelun asiakasmäärää. Vuoden 2016 alusta voimaan tuleva muutos tiukentaa kiireellisten sijoitusten kriteereitä. Perhehoitolain uudistus tiukentaa lasten enimmäismäärää sijaisperheissä, joissa molemmat vanhemmat toimivat päätoimisesti perhehoitajina. Tämä vaikuttaa perhehoitajien rekrytointiin.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki tulee voimaan vuonna 2016 ja tiukentaa sosiaalityöntekijöiden sijaiten kelpoisuusvaatimuksia. Hallitusohjelmassa on toisaalta linjaus kelpoisuusehtojen väljentämiseksi.

Isyyslaki tulee voimaan vuoden 2016 alussa. Lakiuudistus muuttaa avoliitossa asuvien isyydentunnustamismenettelyä siten, että isyys on mahdollista tunnustaa myös neuvolakäyntien yhteydessä jo ennen lapsen syntymää.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla myös useita muita sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan liittyviä säädöksiä. Valmisteilla on vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhteensovitus uudeksi vammaispalveluja koskevaksi erityislaiksi, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja esitys laiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien sosiaalisesta kuntoutuksesta (TEOS-laki). Kaikki em. lakiuudistukset ja vuonna 2015 voimaan tullut sosiaalihuoltolaki tuovat merkittävästi toiminnallisia muutoksia palveluihin, palvelujen järjestämistapoihin sekä päätök-

Toimialan tulot ja menot

tuhatta euroa

		TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi	Tulot	300,1	299,1	304,6	322,1
	Menot	2 519,8	2 543,9	2 558,3	2 555,4
Sosiaali- ja terveysvirasto	Tulot	263,4	263,0	266,6	283,1
	Menot	2 149,6	2 164,6	2 176,2	2 175,5
Sosiaali- ja terveyspalvelut*	Tulot	175,2	179,8	177,6	183,3
	Menot	1 437,9	1 459,8	1 456,0	1 465,4
Toimeentulotuki	Tulot	88,1	82,9	88,8	93,9
	Menot	175,8	172,1	179,1	176,9
Työllisyyden hoitaminen*	Tulot	0,1	0,2	0,2	0,2
	Menot	5,4	6,1	6,1	6,0
HUS-kuntayhtymä	Tulot	0,0	0,0	0,0	0,0
	Menot	527,2	523,8	534,9	519,2
Asiakas- ja potilas-tietojärjestelmä-palveluhanke -Apotti	Tulot	0,0	0,0	0,0	5,7
	Menot	3,2	2,8	2,8	8,0
Varhaiskasvatusvirasto	Tulot	36,6	36,2	38,0	38,9
	Menot	370,3	379,3	379,3	379,9

* Työmarkkinatuen kuntaosuus on siirtynyt sosiaali- ja terveystoimen työllisyyden hoidon talousarviokohdalta kaupunginkanslian alle vuodesta 2016 lähtien. Vuosien 2014 ja 2015 luvut on tehty vertailukelpoiseksi vastaamaan siirtoa.

sentekoon. Lain edellyttämiin toiminnallisiin muutoksiin valmistaudutaan vuoden 2016 aikana.

Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.8.2015. Lailla päivähoitolain nimike muuttui varhaiskasvatuslaiksi ja päivähoitoasetus jäi edelleen voimaan. Opetushallituksen tehtävänä on laatia ja päättää valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta paikallistasolla on tehtävä omat suunnitelmat sekä jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma viimeistään elokuuhun 2017 mennessä.

Varhaiskasvatuslaissa säädetään ryhmäkoosta, minkä mukaan päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatus tehtävässä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Ryhmäkoon tulevat muutokset vaikuttavat varhaiskasvatusviraston toimintaan. Perheiden ilmoittamista vapaapäivistä ja hoitoaikaan liittyvistä sopimuksista tulee jatkossa sitovampia. Kun ryhmäkoosta ei jatkossa voida lain mukaan poiketa, talousarviossa pysyminen edellyttää hyvin tarkkaa päivittäistä suunnittelua.

Laki täsmentää varhaiskasvatuksen tavoitteita ja nostaa esille lapsen mielipiteen kuulemisen ja vanhempien osallisuuden, säättää sekä vahvistaa kunnan yhteistyövelvoitetta tarvittavien muiden tahojen kanssa varhaiskasvatusta järjestettäessä. Lisäksi laissa säädetään varhaiskasvatuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuolisen toimintansa arviointiin.

Toinen varhaiskasvatusviraston toimintaan vaikuttava lakimuutos on perusopetuslain muutos 1.1.2015, jossa säädetään esiopetuksen velvoittavuudesta 1.8.2015 alkaen. Opetushallitus on päättänyt uusista esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista joulukuun 2014 lopussa. Helsingissä laaditaan perusteiden pohjalta uutta esiopetuksen opetussuunnitelmaa siten, että se on hyväksytty ja käyttöön otettavissa viimeistään 1.8.2016.

Valtion vuoden 2016 talousarvioesityksessä subjektiivista päivähoito-oikeutta esitetään rajattavaksi. Lisäksi päiväkodeissa yli 3-vuotiaiden kokopäivähoidossa kasvattajien ja lasten suhdeluku olisi jatkossa 1/8 nykyisen 1/7 sijaan. Muutoksia ei ole otettu huomioon kaupungin talousarvioehdotuksessa päätöksen teon ollessa kesken.

Palvelurakennetta kevennetään

Palvelurakennetta kevennetään ja tarkastellaan vaihtoehtoisia tapoja tuottaa palveluja mahdollisimman kustannustehokkaasti. Palvelusetelin osuutta palvelujen tuottamistapana nostetaan ja uusia palvelusetelivaihtoehtoja otetaan käyttöön ilman että kaupungin kustannukset kasvavat. Samoin omaishoidon tuen käyttöä yhtenä palvelujen tuottamistapana tuetaan.

Lastensuojelussa palvelurakennetta kevennetään lisäämällä kotiin vietäviä palveluja. Lasten sijaishuollossa perhehoidon ja läheisverkostojen suhteellista osuutta nostetaan. Vammaispalveluissa lisätään palvelusetelin osuutta henkilökohtaisen avun tuottamisessa. Päihde- ja mielenterveyspalveluissa keskeistä on avohoidon ensisijaisuus. Myös ikääntyneiden palveluissa palvelurakenteen muutosta jatketaan, ja kevy-

empien palvelujen osuus nousee edelleen. Toiminnan painopistettä siirretään kotona asumisen tukemiseen, ja ympärivuorokautisessa hoidossa asuvien osuus ikääntyneistä laskee. Sairaaloiminnan painopistettä siirretään geriatrisen akuuttihoitoon ja kuntoutuksen suuntaan.

Ikääntyneen väestön toimintakykyä tuetaan

Helsingissä vanhuspalvelulain mukainen suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi vuosille 2015–2016 koostuu kaupungin strategiaohjelmasta 2013–2016, Stadin ikäohjelma-nimisestä toimeenpanosuunnitelmasta, ikääntyneille tarkoitettujen Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden kuvauksesta sekä Helsingin tietokeskuksen tuottamista ikääntynyttä väestöä koskevista tilastotiedoista.

Stadin ikäohjelma on laadittu laajapohjaisessa verkostossa asiakkaita ja asukkaita osallistaen ja kuullen. Stadin ikäohjelman mukaisten verkostojen toiminta jatkuu vuonna 2016. Omaishoitoa kehitetään myös valtakunnallisen omaishoidon kehittämistyöryhmän suositusten ja mahdollisten lainsäädännön muutosten pohjalta omaishoidon lisäämiseksi ja omaishoitoperheiden jaksamisen tukemiseksi.

Päivähoidon tarjontaa monipuolistetaan

Helsingiläisistä 1–6-vuotiaista lapsista noin 60 prosenttia on kunnan järjestämässä päivähoitossa, yksityisen hoidon tukea saa noin 8 prosenttia lapsista ja yli 20 prosenttia lapsista on kotihoidon tuen piirissä. Kerhoissa käy 3,7 prosenttia lapsista ja osa heistä saa yhtäaikaista kotihoidontukea. Päivähoidon osuus muuttuu iän myötä siten, että 3–6-vuotiaita hoidetaan enemmän päivähoitossa ja alle kolmevuotiaita kotihoidontuella. Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyystilanne, vanhempien valinnat eri palvelumuotojen välillä sekä muuttoliike.

Oma palvelutuotanto on pääsääntöinen tapa järjestää päivähoitoa. Varhaiskasvatuksen avointa toimintaa eli kerhoja ja osapäivähoitoa sekä monimuotoista kunnallista leikkipuistotoimintaa pyritään lisäämään. Kerhotoiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä liikuntaviraston, Korkeasaaren ja muiden toimijoiden kanssa. Tarkoitus on myös lisätä yksityisen hoidon tuella ja kuntalisällä järjestettyä päivähoitoa. Yksityiset yritykset tai yhdistykset ovat voineet tarjota leikkitoiminnan kerhoja palvelusetelillä. Palvelusetelin käyttöä pyritään lisäämään tiedottamalla ja markkinoimalla sen eri käyttömahdollisuuksista.

Päivähoidon tärkeimmät kasvualueet ovat asuntorakentamiseen vapautuvilla satama-alueilla Jätkäsaarella, Kalasatamassa ja Kruunuvuorenrannassa sekä Keski-Pasilan alueella, Kuninkaantammassa ja Honkasuolla. Merkittäviä täydennysrakentamisalueita on mm. Mellunkylässä, Myllypurossa ja Alppikylässä. Rakentaminen luo kysyntää päivähoitoon palveluille.

Sivistystoimi

Toimialan tulot ja menot

miljoonaa euroa

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Tulot	61,3	56,2	64,1	59,2
Menot	912,5	925,6	937,8	930,3

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistuu

Toimialan keskeisin strateginen tavoite on lisätä nuorten koulutusta, työllisyyttä sekä osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Tavoitteena on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrän väheneminen toteuttamalla nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuu.

Toimintaympäristön muutoksia ovat ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän, ohjauksen ja rakenteiden uudistaminen, uusien opetussuunnitelmien käyttöön ottaminen perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, sähköiset ylioppilaskirjoitukset ja sähköisten järjestelmien yleistymisen kulttuuri- ja liikuntapalveluissa. Oppilas- ja opiskelijamäärän kasvusta johtuen suomenkielisen perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen opettajatarve kasvaa.

Perusopetuksessa arvioidaan vuonna 2016 olevan suomenkielisiä oppilaita noin 36 555 ja ruotsinkielisiä oppilaita noin 3 480. Ennusteen mukaan kaupungin perusopetuksen oppilasmäärien arvioidaan vuodesta 2015 vuoteen 2016 nousevan 1 160 oppilaalla suomenkielisesä perusopetuksessa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 180 oppilaalla. Ruotsinkielisen lastenpäivähoidon ja perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan kysynnän ennakkoidaan kasvavan suunnittelukaudella.

Erityistä tukea tarvitsevia oppilaita on noin yhdeksän prosenttia. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja opiskelijoiden määrä kasvaa edelleen.

Lukioiden opiskelijamäärät suomenkielisessä koulutuksessa laskee noin 270 opiskelijalla ja ruotsinkielisessä koulutuksessa opiskelijamäärän ennustetaan laskevan noin kolmellakymmenellä opiskelijalla.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa edelleen. Koulutus- ja nuorisotakuun toteuttamiseksi lisätään koulutuspaikkoja sekä nuorten ammatillisessa peruskoulutuksessa että aikuiskoulutuksessa mukaan lukien oppisopimuskoulutus. Vuoden 2016 talousarvio perustuu 8 730 opiskelijan tasoon, mikä on 370 opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2015. Oppisopimuskoulutuksen määrä on 2 800 sopimusta vuonna 2016.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä, ohjaus ja rakenteet uudistuvat. Rahoitusjärjestelmämuutokset tulevat voimaan suunnitelmakauden lopulla.

Talousarviossa on huomioitu 1.1.2015 voimaan astunut oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos. Kunnan velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut muiden koulutuksen järjestäjien oppilaille laajeni koskemaan toisen asteen koulutuksen lisäksi esi- ja perusopetusta.

Suomenkielinen ja ruotsinkielinen työväenopisto panostavat opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa ikääntyvän väestön, ulkomaalaisten, maahanmuuttajien ja työttömien määrän kasvuun vuonna 2016 ja ovat kehittämässä sähköistä asiointia kuntien yhteishankkeena. Suomenkielinen työväenopisto lisäksi tekee jatkuvaa suunnittelutyötä kaupunginkirjaston ja nuorisosiainkeskuksen kanssa Maunulan uudisrakennuksen yhteydessä.

Keskustakirjastohanke käynnissä

Kaupunginkirjasto tarjoaa käyttäjilleen vaihtoehtoisia tapoja käyttää kirjastoa sekä kirjastoverkon että verkkokirjaston kautta. Tarjolla on enenevässä määrin verkosta ladattavaa tai sen kautta käyttöön tarkoitettua aineistoa. Kirjastojen alueellinen ja valtakunnallinen yhteistyö vahvistuu esimerkkinä valtakunnallinen yhteinen luettelointipalvelu. Kirjastolle suunnittelukauden tärkein uudisrakennushanke on keskustakirjasto, jonka valmistumisvuosi on 2018. Rakentaminen on alkanut vuonna 2015 ja maanpäällinen rakentaminen alkaa vuonna 2016. Maunulan uudisrakennus suomenkielisen työväenopiston ja nuorisosiainkeskuksen yhteishankkeena valmistuu vuonna 2016.

Kulttuurikeskuksen toiminnassa vahvistuu asukaslähtöinen, alueellinen kulttuuri- ja tapahtumatoiminta. Kulttuurikeskus käynnistää vuonna 2016 alueellista eriarvoistumista ehkäisevän kohdennetun, asukkaita osallistavan Helsinki malliksi nimetyn pilotin. Kulttuuritarjonnassa huomioidaan kasvava väestö, maahanmuuttajien lisääntyvä osuus, väestön ikääntyminen ja asuinalueiden lisääntyneet erot hyvinvoinnissa.

Opetusviraston tulot ja menot

tuhatta euroa

		TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Kaupungin tuottamat palvelut	Tulot	27 842	26 369	32 806	26 451
	Menot	571 888	587 251	597 370	591 243
Esi- ja perusopetus sekä iltapäivätoiminta	Tulot	16 567	15 410	19 243	15 186
	Menot	357 193	366 255	370 515	367 356
Lukiokoulutus	Tulot	524	492	473	363
	Menot	62 695	62 037	62 203	60 775
Ruotsinkielinen lasten päivähoito	Tulot	3 698	3 560	3 703	4 057
	Menot	22 048	22 328	22 743	22 928
Ammatillinen koulutus	Tulot	4 186	4 002	6 310	4 259
	Menot	107 692	113 847	119 310	117 393
Hallinto ja keskitetyt tukipalvelut	Tulot	2 867	2 905	3 077	2 586
	Menot	22 260	22 784	22 599	22 791
Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin	Tulot	461	470	470	470
	Menot	83 393	84 302	85 102	83 952
Työllisyyden hoitaminen	Tulot	134			
	Menot	2 280	310	310	305
Opetusvirasto yhteensä	Tulot	28 437	26 839	33 276	26 921
	Menot	657 561	671 863	682 782	675 500

Museoille yhteinen konservointi- ja kokoelmakeskus

Uusi kaupungin museo avataan ja museopalvelut keskitetään osana Torikorttelin elävöittämistä vuosina 2015–2016. Uuden kaupungin museon kävijöiden määräksi arvioidaan 200 000 kävijää vuodessa.

Taidemuseo keskittää toimintansa Tennispalatsiin, jolloin päällekkäisiä toimintoja ja palveluja poistuu, mikä tehostaa työskentelyä. Merkittävä hanke on kaupunginmuseon kanssa yhteinen konservointi- ja kokoelmakeskus.

Korkeasaaren yleissuunnitelman mukaan palvelutasoa nostetaan ja aluetta uudistetaan asteittain vuosina 2012–2022. Tänä aikana on tarkoitus laatia hankesuunnitelmat eläintilojen uudistamisesta, Korkeasaaren kunnallistekniikasta, logistiikasta, kuluväylistä ja viherakentamisesta.

Alueperusteinen organisaatiouudistus

Nuorisoasiainkeskus siirtyy vuoden 2016 alusta toimintoperusteisesta organisaatiosta alueperusteiseen organisaatioon tavoitteena alueellinen nuorisotyö, yhteistyön vahvistaminen muiden hallintokuntien kanssa, eriarvoistumisen torjuminen ja tietoperusteisuus. Verkostomainen yhteistyö on tehokas tapa parantaa nuorten toimintamahdollisuuksia tavoitteena edistää lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua paikallista

nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Erityistä huomiota kiinnitetään vähemmistöryhmien osallistumismahdollisuuksiin ja sosioekonomisten eriarvoistumisen torjumiseen vaikuttamiskanavassa Ruuti. Kesävirkestystoiminta siirtyy osaksi nuorisoasiainkeskuksen palveluja opetusvirastosta vuoden 2016 alusta lähtien.

Liikuntavirasto pyrkii lisäämään kaupunkilaisten liikuntaa tuottamalla palveluja erilaisille asiakasryhmille ja lisäksi aktivoimalla sekä tukemalla muita liikuntapalvelujen tuottajia, liikuntaseuroja ja liikuntalaitoksia. Liikunnan kansalaistoimintaa aktivoidaan ja liikuntaseurojen avustusten myöntämisperusteet uudistetaan siten, että painopiste on lasten ja nuorten liikunnan tukemisessa. Vahvistetaan liikuntapaikkojen suunnittelun asiakaslähtöisyyttä ja liikuntatoimen investoinnit suunnataan alueellisesti tasapainoisesti kaupungin- osien väestön tarpeiden perusteella.

Työterveyskeskus muuttuu liikelaitokseksi

Helsingin kaupungin työterveys -liikelaitos aloittaa toimintansa 1.1.2016 ja liikelaitos käyttää nimeä Työterveys Helsinki. Työterveys Helsinki toimii kaupungin sisäisenä palvelutuottajana, jonka asiakkaana ovat kaupungin kaikki virastot, liikelaitokset ja osa konsernin tytäryhteisöjä. Työterveyspalveluilla varmistetaan osaltaan se, että kaupungilla on hyvinvoiva ja suorituskykyinen henkilöstö sekä terveelliset työolot ja toimivat työyhteisöt.

Kaupunki- suunnittelu ja kiinteistötoimi

Toimialan tulot ja menot

miljoonaa euroa

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016
Tulot	731,8	734,7	733,9	764,5
Menot	308,1	325,8	324,8	334,8

Tavoitteena luoda kaavoituksella ja tonttien luovutuksella edellytykset 5 500 asunnon rakentamiselle vuosittain

Kaupunkisuunnitteluvirastossa on käynnissä uuden yleiskaavan laadinta. Yleiskaava on pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma, jolla ohjataan kaupungin rakenteen kehittämistä.

Tavoitteena on, että yleiskaavaehdotus on kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston käsiteltävänä vuonna 2016. Kaupunkisuunnitteluvirasto laatii vuonna 2016 myös yleiskaavan toteuttamishjelmaluonnoksen yhdessä kaupunginkanslian, kiinteistöviraston ja rakennusviraston kanssa. Uudessa yleiskaavassa varmistetaan edellytykset 5 500 asunnon rakentamiselle vuosittain sekä yritysalueiden riittävyys. Asuntotuotannon turvaaminen kaavoituksellisesti varmistetaan vuosittain strategiaohjelman mukaisesti vähintään 500 000 asuntokerrosneliömetrin kaavoittamisella, josta vähintään 150 000 kerrosneliömetriä sijaitsee täydennysrakentamisaalueilla. Kaupungin tiivistymistä tuetaan liikenneverkkoa kehittämällä.

Malmin lentokenttäalueen asemakaavoitus käynnistetään Fallkullanpuiston asemakaavalla, lentokenttärakennuksen ja hangaarin suojelukaavalla sekä Malmin raitiotie- ja liikenneyhteyksien suunnittelulla Kivikon ja Tattariharjun välillä.

Työvoiman ja työpaikkojen sekä kuluttajien ja kau-

pan kohtaaminen varmistetaan kaavoittamalla asuntoja, palveluita ja työpaikkoja keskustoihin ja hyvien liikenneyhteyksien äärelle. Edistetään työpaikkojen sijoittumista eri kaupunginosiin ja pyritään lisäämään erityisesti itäisen Helsingin työpaikkoja.

Toteutetaan liikkumisen kehittämissuunnitelman toimenpiteitä. Ajoneuvoliikenteen määrä, nopeus ja pysäköinti sekä elinkeinoelämää palveleva kaupunkijakelu suunnitellaan niin, että keskustojen vetovoima kasvaa.

Kiinteistöviraston tavoitteena on tarjota tontteja asuntorakentamiseen asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelman toteuttamiseksi. Tavoitteena on luovuttaa strategiaohjelman mukaisesti asuntorakennusoikeutta vähintään 325 000 kerrosneliömetriä. Edellytykset työpaikkojen määrän kasvulle luodaan toteuttamalla yritysmyönteistä tontinluovutuspolitiikkaa.

Asuntorakentaminen jatkuu Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa ja Kuninkaantamessa. Tiiviiden pientaloalueiden toteuttamista edistetään. Täydennysrakentamiskorvauksella edistetään asuntojen lisärakentamista kaupungin vuokratonteilla. Varikkoalueiden kehittämisprojekteilla luodaan uusia toimitiloja ja asuntoja olemassa olevan rakenteen sisälle esim. Koskelan ja Metsälän alueilla. Tärkeimmät täydennysrakentamiskohteet talousarviovuonna ovat Malmin Tullivuori, Isonnevantien alue Haagassa, Myllypuro, Herttoniemi ja Roihuvuori. Toimitilatontteja luovutetaan sekä uusilta että nykyisiltä yritysalueilta.

Toimialan tunnuslukuja

		TP 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018
Kaupunki- suunnittelu- toimi	Kaavoituksen mahdollis- tamat asunnot, kpl.	6 300	5 500	5 500	5 500	5 500
	Kaavoitettu kokonais- kerrosala, kem ²	1 127 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Kiinteistö- toimi	Luovutettu asuntorakennus- oikeus vähintään, kem ²	232 874	260000	325000	325000	325000
	Ulkoiset maanvuokrat, miljoonaa euroa, vähintään	167,6	195	200	205	210
	Tiloja vuokrauksessa, m ²	2 970 000	2 980 000	2 970 000	2 970 000	2 970 000
	Tiloja ylläpidossa, m ²	1 870 000	1 870 000	1 870 000	1 870 000	1 870 000
Asunto- tuotanto- toimisto	Uudistutuoto yhteensä: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl.	1 130	993	1500	1500	1500
	Peruskorjaus: käynnistys- päätöksiä, asuntoja, kpl.	95	100	100	100	100

Teollisuus- ja varastotonttien pääasiallinen luovutus-
kohde on Kivikon teollisuusalue. Keski-Pasilan torni-
alueen luovutuskilpailu järjestetään yhdessä Senaat-
ti-kiinteistöjen kanssa.

Helsingin keskustan elinvoiman vahvistamiseksi
kiinteistöviraston toiminta kohdistuu ydinkeskustan
(mm. kaupungintalokorttelit), Eteläsataman, Kalasa-
taman, Jätkäsaaren ja Keski-Pasilan kehittämiseen.
Lisäksi edistetään keskustan maanalaisten hankkeiden
toteutumista.

Metroasemien ja rautatieasemien vaikutusalueelta
luovutetaan tontteja sekä toimitila- että asuntorakenta-
miseen. Tällaisia kohteita on Malmin, Ilmalan, Kalasa-
taman, Herttoniemen, Itäkeskuksen, Puotilan,
Myllypuron ja Mellunkylän asemien läheisyydessä.
Strategiaohjelman tavoitteiden mukaisesti tavoitellaan
100 miljoonan euron kiinteän omaisuuden myyntiä
vuonna 2016.

Tavoitteena myydä tarpeettomia tiloja vuosittain 35 miljoonalla eurolla

Tilakeskus on keskeisessä roolissa varmistamassa, että
kaupungin strategiaohjelman mukaisesti kaupungin
omassa käytössä olevien toimitilojen kokonaispin-
ta-ala ei kasva strategiakaudella. Tilakeskus osallis-
tuu aktiivisesti tilankäytön tehostamista edistäviin
hankkeisiin kuten alueellisten tilankäytön kehittämis-
suunnitelmien laadintaan. Mm. kaupungin omistamien

toimitilojen käyttömenojen ja korjausinvestointien
hillitsemiseksi jatketaan rakennusomaisuuden myyn-
titoimia. Tilakeskuksen tavoitteena on myydä tarpeet-
tomia tiloja vuosittain 35 miljoonan euron edestä
ottamalla huomioon myös korjausvelan vähentäminen.
Kaupungin omistamien rakennusten energiatehok-
kuutta parannetaan korjausten ja ylläpidon avulla sekä
vaikuttamalla tilojen käyttäjien käyttötottumuksiin.
Tilakeskus seuraa ja ohjaa energiatehokkuustavoittei-
den toteutumista uudis- ja peruskorjaushankkeiden
eri vaiheissa.

Asuntotuotantotoimisto rakennuttaa ja peruskor-
jaa asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelman
sekä asiakkaiden tavoitteiden mukaisesti laadukkaita
ja elinkaarikustannuksiltaan edullisia asuntoja. Asunto-
tuotantotoimiston asiakkaita ovat kaupungin asuntoja
omistavat yhtiöt ja asuntojen ostajat. Asuinkiinteistöjen
yhteyteen tuotetaan lisäksi palvelutiloja, kuten päiväko-
teja ja myymälätiloja. Vuoden 2016 tavoitteena on aloit-
taa strategiaohjelman mukaisesti 1 500 uuden asunnon
rakentaminen. Lisäksi tavoitteena aloittaa 815 asunnon
peruskorjaus.

Rakennusvalvonnan perustehtävät pohjautuvat
lainsäädäntöön. Palvelujen kysyntä riippuu raken-
tamisen määrästä ja rakentamisen määrä vaihtelee
suhdanteiden mukaan. Saapuneista lupahakemuk-
sista käsitellään vähintään 80 % kuudessa viikossa.
Strategisten tavoitteiden mukaisia sähköisiä palveluja
kehitetään kuten rakennuslupaprosessin muuttaminen
sähköiseksi.

Investointeja uusien alueiden rakentamiseen, liikenteeseen sekä peruskorjauksiin

Helsingin kaupungin investointimenot ovat yhteensä 680,4 miljoonaa euroa, josta kaupungin (ilman liikelaitoksia) investointiosan menot ovat 468,3 miljoonaa euroa ja liikelaitosten investoinnit 212,0 miljoonaa euroa. Kaupungin investointimenot kasvavat vuoden 2015 talousarvioon verrattuna 71,2 miljoonaa euroa (11,7 prosenttia). Taloussuunnitelmakaudella vuoden 2017 investointimenot ovat 599 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 menojen arvioidaan olevan 613 miljoonaa euroa.

Kaupungin (ilman liikelaitoksia) investointiosan menot ovat 4,8 prosenttia suuremmat kuin vuoden 2015 talousarviossa. Vuoden 2016 investointiraami on 463,3 miljoonaa euroa (ilman investointiraamin ulkopuolisesta lähiörahastosta rahoitettavia viiden miljoonan euron hankkeita), sisältäen:

- vuoden 2014 alkuperäisen 435 miljoonan euron investointiraamin,
- indeksitarkistukset 13,3 miljoonaa euroa sekä
- tasokorotuksen 15 miljoonaa euroa (raamin 2016 käsittelyssä päätetty).

Siten investointiraami vuonna 2016 on 28,3 miljoonaa euroa (6,5 prosenttia) korkeampi kuin vuonna 2014. Yhteensä investointiosan menot ovat 468,3 miljoonaa euroa sisältäen raamin ulkopuolisen lähiörahaston viiden miljoonan euron määrärahan.

Suunnitelmakaudella uusien alueiden ja täydennysrakentamisen edellyttämän esirakentamisen sekä katujen ja puistojen rakentamisen osuus muista kuin liikelaitosinvestoinneista on noin neljäsosa. Talonrakennuksen korjausrakentamisen osuus on vastaavista investoinneista noin neljäsosa.

Liikelaitosinvestoinnit ovat kasvaneet vuoden 2015 talousarvioon verrattuna 30,3 prosenttia. Liikelaitosten investoinnit muodostuvat käytännössä vain Helsingin liikennelaitos-liikelaitoksen investoinneista, jotka ovat 209,9 miljoonaa euroa. Suurimmat investointikohteet ovat uudet metrovaunut 90,0 miljoonaa euroa, uudet raitiovaunut 35,6 miljoonaa euroa ja metroasemien korjaukset 15,1 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakaudella liikelaitosten investointitaso pysyy lähes samalla tasolla. Investoinnit ovat vuonna 2017 yhteensä 131 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 yhteensä 145 miljoonaa euroa. Yhteensä HKL:n investointiehdotus 10-vuotiskaudelle sisältää 1,2 miljardin euron edestä investointeja.

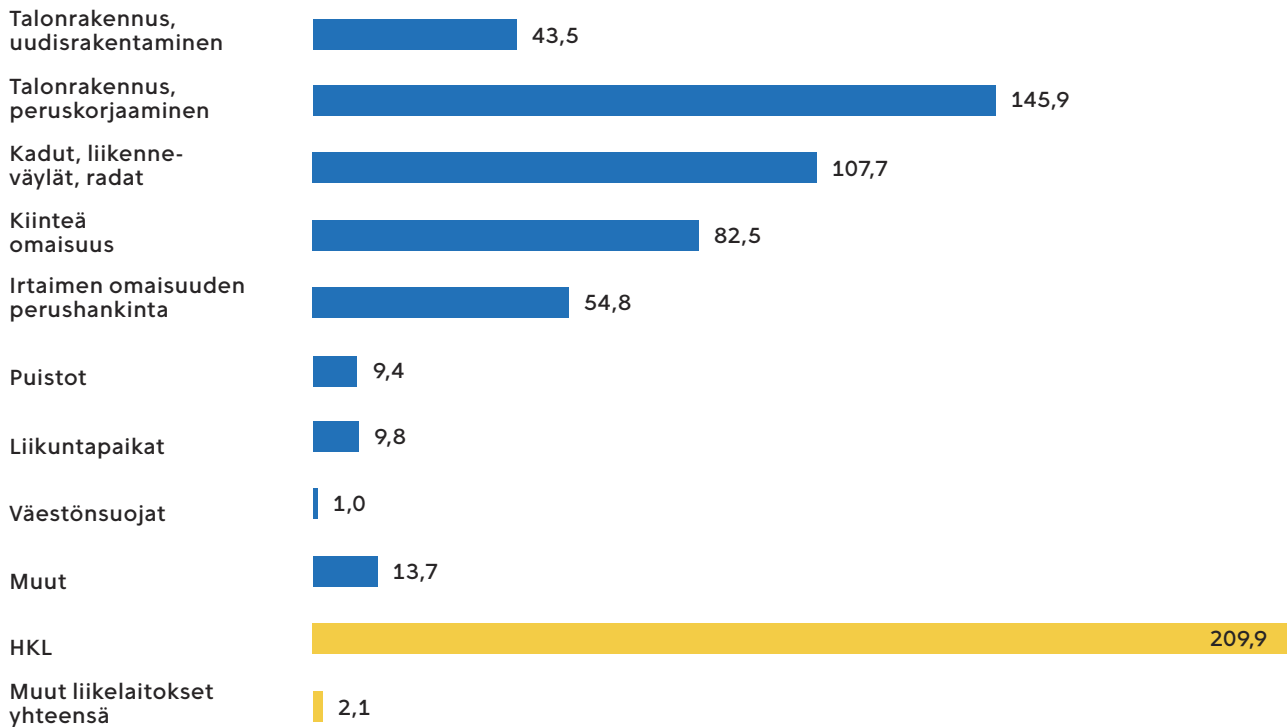
Uusien alueiden investoinnit mahdollistavat myös kaupungin omistamista maista saatavia myyntituloja. Kokonaisuudessaan kiinteän omaisuuden myynnistä tavoitellaan saatavaksi suunnitelmakauden 2016–2018 aikana vuosittain 100 miljoonaa euroa. Kaupungin oman toiminnan kannalta tarpeettomien rakennusten ja osakkeiden vuosittainen myyntitavoite vuosina 2016–2018 on 35 miljoonaa euroa. Rakennusten myynneillä tähdätään myös korjausvelan pienentämiseen.

Uudet asuin- ja työpaikka-alueet esirakentamisen painopisteinä

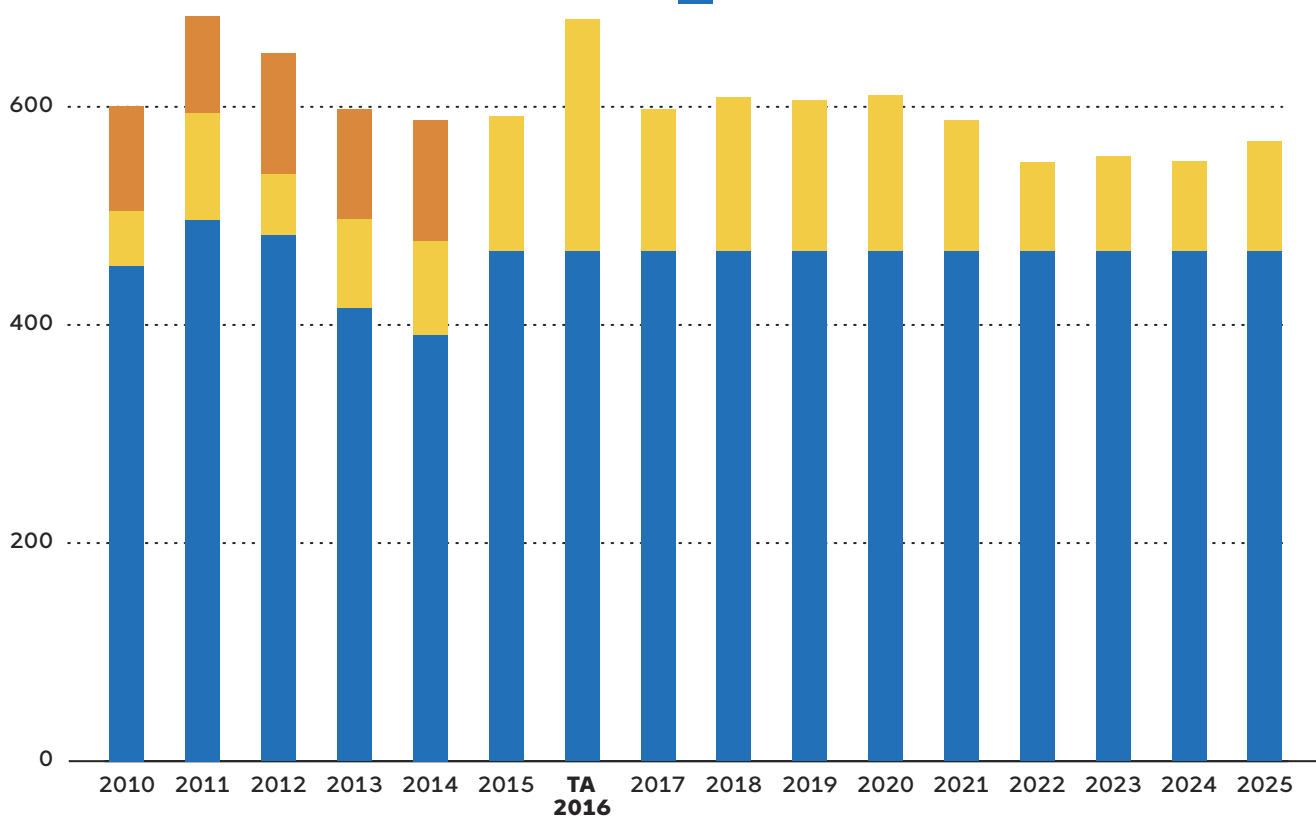
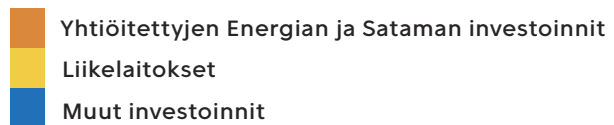
Kiinteistöjen ostoon sekä maanhankintaan on yhteensä talousarviovuodelle varattu yhteensä 14,5 miljoonaa euroa ja vastaavasti suunnitelmavuosille 2017–2018 yhteensä 15,0 miljoonaa euroa vuosittain.

Investointeja 680 miljoonalla eurolla

Kaupungin investoinnit vuonna 2016, miljoonaa euroa

Investoinnit vuosina 2010–2025, miljoonaa euroa

Suurimmat investoinnit 2016–2018

miljoonaa euroa

	Hanke yhteensä	Rakennus- aika	Investoinnit TS 2016–2018
Kalasataman esirakentaminen, puistot ja kadut (sis. Sörnäisten liikennetunnelin 160 miljoonaa €)	382,9	2016–25	79,4
Pasilan esirakentaminen, puistot ja kadut	179,2	2016–25	75,4
Länsisataman esirakentaminen, puistot ja kadut	134,4	2016–25	57,2
Keskustakirjasto (Helsingin osuus)	66,0	2015–19	56,5
Kruunuvuorenrannan esirakentaminen, puistot, kadut (sis. Kruunusilltojen 56 miljoonan € osuus)	172,0	2016–25	52,4
Stadin ammattiopisto/Roihuvuori, perusparannus	46,3	2015–17	37,3
Stadin ammattiopisto/Teollisuuskatu 23, muutostyöt	35,5	2015–17	26,8
Alppilan lukio, perusparannus	23,2	2017–18	22,4

Esirakentamiseen, täyttötöihin ja alueiden käyttöön oton edellyttämiin toimenpiteisiin on talousarviossa varattu yhteensä 68,0 miljoonaa euroa. Eniten määrärahaa on osoitettu Kalasataman alueelle 18,0 miljoonaa euroa, Kruunuvuorenrannan alueelle 11,5 miljoonaa euroa, Länsisataman alueelle 11,5 miljoonaa euroa ja Kuninkaankolmion alueelle 4,0 miljoonaa euroa. Suunnitelma vuonna 2017 esirakentamiseen sekä muihin em. toimenpiteisiin on arvioitu tarvittavan 69,4 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuoden 2018 arvioitu tarve on 53,8 miljoonaa euroa.

Korjauksilla pidetään rakennuskanta käyttökelpoisena

Talonrakennuksen investointeihin on talousarviossa varattu yhteensä 189,4 miljoonaa euroa. Tilakeskuksen uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 43,5 miljoonaa euroa, korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 135,3 miljoonaa euroa sekä kaupungintalokorttelien kehittämiseen 5,7 miljoonaa euroa. Pelastustoimen rakennuksiin on varattu 5,0 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2017 talonrakennuksen investointeihin on arvioitu tarvittavan 187 miljoonaa euroa ja suunnitelmavuonna 2018 tarpeen arvioidaan olevan 194 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen pääpaino on uusien alueiden palvelurakennusten, kuten päiväkotien ja koulujen

sekä ammatillisen koulutuksen opetustilojen toteuttamisessa. Suunnitelmakauden suurimpia uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Keskustakirjasto sekä ammatillisen opetuksen lisätilat Roihupellossa.

Korjausrakentamisen osuus suunnitelmakauden talonrakennuksen kokonaisinvestoinneista on noin 70 prosenttia. Korjausrakentamisella pidetään huolta rakennusten teknisestä kunnosta ja käyttökelpoisuudesta.

Korjausrakentamisen investoinnit kohdistuvat erityisesti koulujen ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvauriokorjauksiin. Suurimpia korjauskohteita ohjelmakaudella 2016–2025 ovat ammatillisen opetuksen tilat Roihuvuoressa ja Vallilassa sekä Finlandia-talon perusparannus.

Investointiohjelman lisäksi kaupungilla on suunnitteilla toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Merkittävimpiä kiinteistöyhtiömuotoisina suunniteltuja uudishankkeita ovat Metropolia-ammattikorkeakoulun käyttöön tarkoitettu Myllypuron kampuskiinteistö, Myllypuron ja Mariankodin vanhustenkeskuksien perusparannukset sekä tukkutorin pakastamo.

Tilojen osalta tärkeä strategiohjelman linjaus on, että kaupungin omassa käytössä olevien toimitilojen kokonaispinta-ala ei saa kasvaa. Olemassa olevien tilojen käyttöä tehostetaan ja kaupungin ydintoiminnan kannalta tarpeettomien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myyntiä jatketaan.

Talonrakennus, suurimmat uudisrakennushankkeet 2016, miljoonaa euroa

	Hanke yhteensä	Rakennus- aika	Investoinnit 2016	
Opetustoimen hankkeet				
Jätkäsaaren peruskoulun luokat 1-2 ja päiväkoti	10,5	2016-18	4,5	
Varhaiskasvatusviraston hankkeet				
Päiväkoti Selkämeri (Jätkäsaari)	5,4	2015-16	5,2	
Päiväkoti Alppikylä	4,7	2015-16	3,3	
Muut hankkeet				
Keskustakirjasto	66,0	2015-18	7,5	
Maunulan kirjasto, työväen- opisto ja nuorisotalo	9,4	2015-16	5,4	

Talonrakennus, suurimmat korjausrakennushankkeet 2016, miljoonaa euroa

	Hanke yhteensä	Rakennus- aika	Investoinnit 2016	
Opetustoimen hankkeet				
Stadin ammattiopisto / Teollisuuskatu	35,5	2015-17	14,7	
Stadin ammattiopisto / Roihuvuori	46,3	2015-18	12,2	
Oulunkylän ala-aste	10,5	2015-16	6,4	
Pihlajamäen ala-aste	10,7	2015-17	6,1	
Varhaiskasvatus- viraston hankkeet				
Päiväkoti Virkkula, alatalo	1,7	2016	1,6	
Päiväkoti Virkkula, ylätal	2,1	2016-16	1,4	
Muut hankkeet				
Sofiankatu 4, Kaupungintalokorttelin elävöittäminen	11,3	2016-17	4,1	
Ruotsinkielinen työväenopisto	9,6	2016-17	3,7	

HKL:n investoinnit, miljoonaa euroa

	Investoinnit 2016-2025	Investoinnit TS 2016-2018	
Uudet metrovaunut	94,1	94,1	
Uudet raitiovaunut	88,2	84,0	
Muut raitioradat	151,1	55,1	
Metroasemat	104,4	38,4	
Laajasalo, radat ja sillat	167,2	24,1	
Uudet raitiovaunut, optio 1	59,1	18,5	
Sähkönsyöttöinvestoinnit	48,7	16,7	
Laajasalo, vaunukalusto	108,0	14,0	
Koskelan varikko	55,5	12,5	

Katu- ja liikenneväylärakentamiseen investoinneista neljännes

Katu- ja liikenneväyläinvestointeihin on talousarviossa varattu 107,7 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella investointien arvioidaan olevan 107 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 115 miljoonaa euroa vuonna 2018.

Katujen ja siltojen rakentamisen sekä puisto- rakentamisen ohella investointiohjelman valmistelun lähtökohtana ovat olleet mm. kaupungin asumiseen ja maankäyttöön sekä joukkoliikenteen ja muiden kestä- vien liikkumismuotojen käytön edistämiseen liittyvät strategiset linjaukset.

Helsingin kaupungin suurten liikennehankkeiden kuten Kruunuvuorenrannan raitiotiesillan sekä Sörnäis- ten liikennetunnelin toteuttaminen ajoittuu pääasiassa suunnitelmakauden jälkeisille vuosille. Pisararadan suunnittelua jatketaan yhdessä valtion kanssa aiemmin sovitulla tavalla.

Joukkoliikenteen poikittaisyhteys runkolinja 560 (entinen Jokeri 2) välillä Vuosaari-Myrymäki on aloitta- nut liikennöinnin vuonna 2015 ja pysäkkien viimeistelyt valmistuvat vuonna 2016.

Erillisenä energiatehokkuutta parantavana hankkee- na toteutetaan Helsinki LED -hanke, jossa peruskorjauk- sen osalta nykyiset 10 000 elohopealamppuvalaisinta vaihdetaan LED-valaisimiksi vuoteen 2020 mennessä.

Asuntotuotantoa palvelevat katuinvestoinnit jatku- vat projektialueiden ulkopuolella olevissa kohteissa mm. Lauttasaassa, Haagassa, Malmilla, Myllypurossa ja Mellunmäessä. Työpaikkarakentamisen kannalta tär- keimmät alueet ovat Kivikko ja Salmisaari.

Suuria siltojen peruskorjauskohteita suunnitelma- kaudella ovat Viikintien sillat Vantaanjoen yli, kaksi Viikin liittymän siltaa Itäväylällä, Haagan risteysillat ja Paciuksenkadun silta. Kiireisimpiä uusittavia siltakoh- teita investointiohjelmakaudella ovat Killingholman ke- vyen liikenteen ponttonisilta, Rajasaarensilta, Arkadian- kadun silta, Runeberginkadun silta ja Hakaniemensilta sekä Pornaistenniemen pohjoinen raittisilta.

Jalankulun ja pyöräilyn väyliin osoitettua määrä- rahaa käytetään mm. pyöräilyverkon laajentamiseen kantakaupungissa, baanaverkon laajentamiseen sekä nykyisen verkoston parantamiseen.

Puisto- ja liikuntarakentaminen painottuu uusille alueille

Puistorakentamiseen on talousarviossa varattu 9,4 miljoonaa euroa, jota käytetään nykyisten puistojen

kunnostukseen sekä uusien puistojen rakentamiseen eri alueilla.

Uudisrakentaminen keskittyy suuriin asunto- tuotantokohteisiin Jätkäsaassa ja Kalasatamassa sekä pääasiassa väliaikaisjärjestelyin toteutettavaan Töölönlahden puistoon.

Liikuntarakentamiseen on osoitettu yhteensä 9,8 miljoonaa euroa, josta liikuntapaikkojen perusparan- nuksiin käytetään 5,2 miljoonaa euroa. Loppuosuus on varattu uudisrakentamiseen ja suunnitteluun.

Uudisrakennushankkeista suurimpia ovat uudet lähi- liikuntapaikat ja Vuosaaren liikuntapuisto. Suurimmat perusparannushankkeet ovat Töölön kisahallin sekä Pirkkolan palloilu- ja uimahallin perusparannustyöt.

Investointiosaan sisältyvien hankkeiden lisäksi Helsingin kaupunki osallistuu yhdessä valtion kanssa Stadionsäätiön vuosina 2016–2018 toteuttamaan Olym- piastadionin peruskorjaukseen. Suunnitteilla on myös Jätkäsaaren Bunkkerin liikuntatilojen toteuttaminen yksityisenä hankkeena.

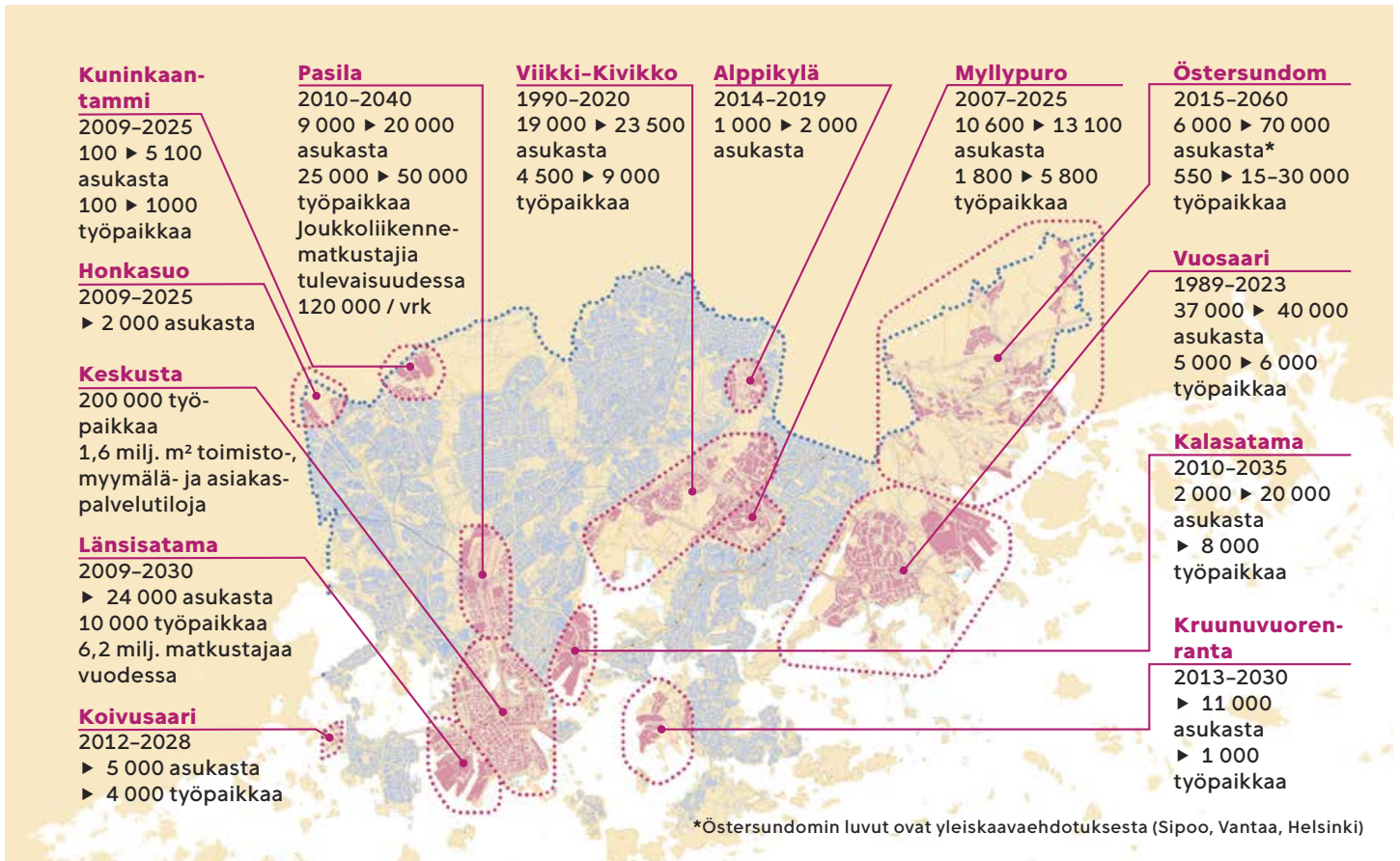
Uusia metro- ja raitiovaunuja hankitaan

Helsingin liikennelaitos –liikelaitoksen vuoden 2016 suurin yksittäinen investointihanke on uudet metro- vaunut 90 miljoonaa euroa. Muita suuria hankkeita ovat uudet raitiovaunut, Hakaniemen ja Myllypuron metroasemien peruskorjaukset sekä raitioratojen peruskorjaukset ja Keski-Pasilan keskustakorttelin kehittämisinvestointi.

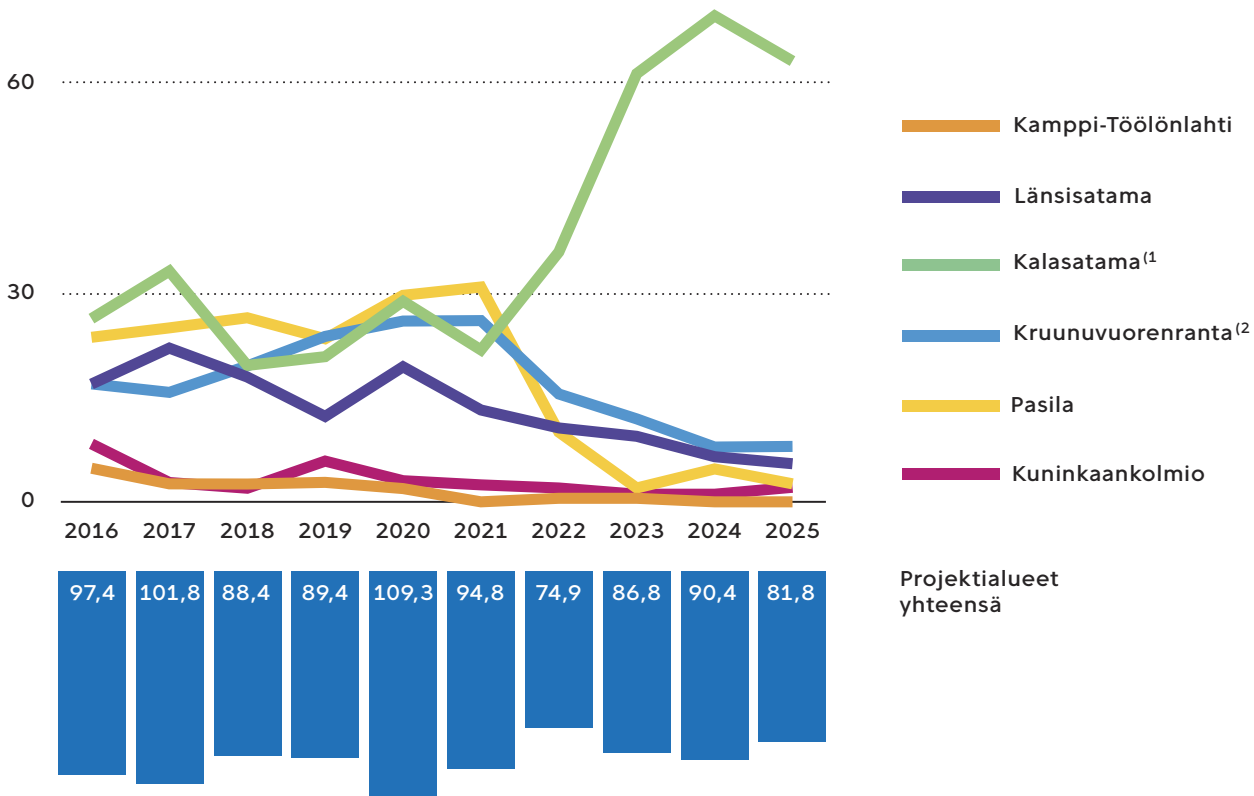
HKL:n vuosien 2016–2025 investointien yhteis- summa on 1,2 miljardia euroa. Suunnitelmakauden jälkeisten vuosien 2019–2025 osalta investointiohjelma on alustava. Vuosien 2016–2025 suurin yksittäinen in- vestointihanke on Laajasalon raitioratakokonaisuus 275 miljoonaa euroa, johon sisältyvät uudet raitiovaunut 108 miljoonaa euroa sekä raitiorata- ja siltainvestoinnit 167 miljoonaa euroa.

Raide-Jokeriin on varattu investointiohjelmakaudelle 112 miljoonaa euroa. Raide-Jokeria varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 30 miljoonaa euroa sekä Raide-Jokerin rataa ja varikkoon yhteen- sä 82 miljoonaa euroa; rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden. Suunnitelmassa Raide-Jokeri on merkitty alkamaan kymmenvuotisen investointiohjelmakauden loppupuolella. Raide-Jokerin kokonaisinvestointi on 223 miljoonaa euroa sisältä- en vaunukaluston sekä Helsingin osuuden radasta ja varikosta.

Kaupungin aluerakentamiskohteet

Uusien projektialueiden investoinnit 2016-2025, miljoonaa euroa

⁽¹⁾ Kalasataman investointeihin sisältyy Sörnäisten liikennetunnelin investoinnit vuodesta 2022 alkaen.

⁽²⁾ Kruunuvuorenrannan investointeihin sisältyy vuodesta 2018 alkaen Helsingin kaupungin osuus Kruunusillat-hankkeen investoinneista. Lisäksi HKL-liikelaituksen investointeihin sisältyy Kruunusillat-hankkeeseen liittyviä investointeja.

Aluerakentaminen Helsingissä

Kaupungin kehittämisen tavoitteena on tiivis, joukko-liikenteeseen tukeutuva kaupunkirakenne. Täyden-nysrakentaminen ja erityisesti raideliikenteen asemien ympäristöjen tiivistäminen tukevat kestävän kehityksen tavoitteita ja saavutettavuutta. Helsingissä asun-to-tuotannossa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan 20 prosenttia asunnoista on valtion tukemia ara-vuok-ra-asuntoja, 40 prosenttia sääntelemätöntä vuokra- ja omistusasumista sekä 40 prosenttia asumisoikeus-, osaomistus-, opiskelija- ja hitas-asuntoja. Näin pyri-tään huolehtimaan asumisen kohtuuhintaisuudesta ja tasapainoisesta kaupunkirakenteesta. Samalla tontin-luovutuksissa huolehditaan kaupungin tulonmuodos-tuksesta.

Kalasatama. Kalasatamassa on vuonna 2016 arviolta noin 2 500 asukasta. Vuonna 2016 Kalasatamassa alkaa noin 200 asunnon rakentaminen. Kalasataman päiväkotit ja koulun ensimmäinen vaihe valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä. Päiväkotit otetaan käyttöön vuoden 2016 alussa ja koulu elokuussa 2016. Sompasaaressa esirakentamistyöt, kuten merialueen ruoppaus ja täyttö sekä maaperän syvätiivistäminen valmistuvat 2016. Sompasaaren katujen rakentaminen alkaa 2016.

Kalasatamanpuiston rakentaminen alkoi kesällä 2015 ensimmäinen vaihe valmistuu kesällä 2016 ja ra- kentamista jatketaan vuosina 2016 ja 2017.

Kalasataman keskuksen Redin rakentaminen alkoi uudelleen kahden ja puolen vuoden tauon jälkeen keväällä 2015 ja jatkuu vuoden 2023 loppuun asti. Redi-kauppakeskus ja ensimmäinen asuntotorni valmistuvat vuoden 2018 loppupuolella.

Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen raken- taminen käynnistyi kesällä 2015 ja keskus valmistuu syksyllä 2017. Keskus otetaan käyttöön vuoden 2018 alussa. Isoisänsillan rakentaminen on käynnissä ja silta valmistuu kesällä 2016. Asuntorakentaminen jatkuu Sör- näistenniemellä ja alkaa Sompasaaressa syksyllä 2016. Verkkosaaressa vuonna 2016 poistetaan pilaantuneita maita ja aloitetaan alueen esirakentaminen. Asunto- tuotanto Verkkosaaressa käynnistyy vuonna 2017.

Kruunuvuorenranta. Vuoden 2016 lopussa Kruunu- vuorenrannassa asuu jo noin 1 700 asukasta. Kaupun- ginosa valmistuu 2020-luvun loppupuolella ja siellä on silloin noin 11 000 asukasta. Ensimmäisten toteutus- alueiden, Gunillankallion ja Borgströminmäen, tonttien

rakentaminen jatkuu. Kruunuvuorenrannan pääkatua Koirasaarentietä rakennetaan Haakoninlahdelle asti. Haakoninlahti 1:n ja Hopealaakson tonttien rakenta- minen alkaa. Tavoitteena on myös, että Koirasaarten ja Stansvikinrannan uimarannan ensimmäisen osan esirakentaminen alkaa. Kruunuvuorenrannan jätteen putkikeräysjärjestelmä otetaan käyttöön lokakuussa 2016. Tätä varten rakennetaan myös koonta-asema. Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy:n rakennuttamat neljä pysäköintihallia valmistuvat vuoden 2016 kesään men- nessä.

Länsisatama/Jätkäsaari. Jätkäsaaressa asunto- rakentaminen jatkuu, ja vuoden 2016 aikana alueelle valmistuu noin 700 uutta asuntoa. Jätkäsaaressa on vuonna 2016 noin 4 000 asukasta. Vuoden 2016 aikana Jätkäsaaressa alkaa kahdentoista asuinkerrostalon rakentaminen. Näissä kohteissa on yhteensä noin 800 asuntoa. Jätkäsaaren yhden maamerkin, Clarion-hotel- lin, avajaisia vietetään lokakuussa 2016. Jätkäsaaren 891 autopaikan kalliopysäköintilaitos ja Staran työtukikohta otetaan käyttöön vuoden 2016 lopulla.

Myös alueen julkinen palvelurakentaminen jatkuu – päiväkodit Selkämeri ja Pärän aloittavat toimintansa vuoden 2016 puolella. Jätkäsaaren peruskoulun ensim- mäisen ja toisen luokan sekä päiväkodin rakentaminen lähtee liikkeelle keväällä 2016.

Jätkäsaaren sydämenä kaartelevan Hyväntoivon puiston viherrakentaminen käynnistyy vuoden 2016 ai- kana. Länsisataman laajennustyöt jatkuvat vuoden 2016 aikana uuden terminaalin rakentamisen käynnistyttyä. Samoin alueen katurakentaminen etenee Saukon- laiturin ja Atlantinkaaren asemakaava-alueille sekä Tyy- nenmerenkadun eteläpäähän. Lisäksi Välimerenkadulla käynnistyvät raitiotiekiskotuksiin liittyvät työt. Uuden risteilymatkailulaiturin rakentaminen Hernesaareen käynnistyy vuoden 2016 alkupuolella ruoppaus- ja meritäyttöillä.

Pasila. Keski-Pasilassa on alkanut yksi Suomen merkittävimmistä rakennushankkeista, Pasilan uuden keskuksen Triplan rakentaminen. Tripla-keskus on mittakaavaltaan lähes kolme kertaa Kampin keskuksen kokoinen ja se sisältää asuntoja, toimistoja, hotellin, paljon liiketilaa sekä uudistettavan Pasilan rautatiease- man. Triplan kauppakeskusosan sekä Pasilan aseman on tarkoitus valmistua vuonna 2019. Syksyllä 2015

Alppikylässä on sen valmistuessa 2 000 asukasta.

Honkasuon ensimmäisten asuintalojen rakentaminen on käynnissä.

Vuonna 2016 käynnistyy kolmen uuden asutöhankeeen ja niitä palvelevan pysäköintitalon rakentaminen Viikinmäen kukkulakaupungissa.

Vuonna 2016 Jätkäsaareen valmistuu noin 700 uutta asuntoa.

Metropolia-ammattikorkeakoulun Myllypuron kampuksen rakentaminen alkaa.

käynnistyivät pysäköintilaitoksen ja kaupallisen osan rakentaminen.

Keski-Pasilan pääkatuverkon ja muun kunnallistekniikan rakentaminen sekä Liikenneviraston uuden läntisen lisäraiteen rakennustyöt tehdään Tripla-keskuksen kanssa rinnan vuosina 2014–2021. Vuonna 2016 jatketaan Pasilansillan, Teollisuuskadun ja Veturitien rakennustöitä sekä läntisen lisäraiteen rakennustöitä ja rakennetaan myös vuosina 2017–2019 käytössä olevia Pasilan aseman väliaikaisjärjestelyjä.

Keski-Pasilan suurimman asuntoalueen Ratapiha- kortteleiden asemakaavan on tarkoitus vahvistua keväällä 2016. Alueen rakentamisaikataulu on sovittu yhteen Triplan sekä Keski-Pasilan pääkatujen ja lisäraiteen rakentamisen kanssa. Ratapihakorttelin esirakentaminen sekä sisäkatujen ja ensimmäisten asuntojen rakentaminen alkavat 2018. Vuonna 2016 viimeistellään valtion ja kaupungin välisiä sopimuksia Ratapihakortteleista sekä laaditaan katu- ja esirakentamissuunnitelmia.

Kaupunki ja valtion Senaatti-kiinteistöt käynnistävät Keski-Pasilan tornialueen kansainvälisen arkkitehtuuri- ja toteutuskilpailun 2016.

Vallilan Konepajan alueella asuntorakentaminen etenee. Teollisuuskadun ylittävä uusi Sähköttäjän-silta valmistuu ja palaa kevyen liikenteen käyttöön. Ilmalassa vahvistuu Pöllölaakson asemakaavamuutos, johon tulee asuntoja noin 900 asukkaalle. Ilmalan toimitilarakentaminen jatkuu, ja toimitilan rakentamista uuden Ilmalantorin ympäristössä valmistellaan. Pohjois-Pasilassa valmistellaan asuntojen ja tilaa vievän kaupan asemakaavoja yhdessä maanomistajien kanssa.

Kuninkaantammi. Kuninkaantammen entinen teollisuus- ja varastorakennusten alue uudistuu 5 000 asukkaan kaupunginosaksi. Katurakentaminen jatkuu vuonna 2016 Kuninkaantammenkierrolla ja Taidemaalarinkadulla. Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen käytöstä vapautuneella alueella tehdään maaperän esirakentamis- ja kunnostustöitä. Helene Schjerfbeckin puistossa jatketaan alueellisen hulevesijärjestelmän ja vesihuollon rakentamista.

Kuninkaantammen kaksi ensimmäistä asuntohanketta on rakenteilla ja ne valmistuvat loppuvuonna 2016. Näillä kerrostalotonteilla on yhteensä 128 asuntoa. Vuonna 2016 käynnistetään uusien asuntohankkeiden rakentaminen kahdeksalla tontilla. Asemakaavoitus ja kunnallistekninen suunnittelu etenevät kolmella kaava-alueella.

Honkasuo. Honkasuolla on rakennettu aloitusalueen kadut ja kunnallistekniikka asuntorakentamista varten. Ensimmäisten asuintalojen rakentaminen alkaa syksyllä 2015. Kerrostalo- ja pientalohankkeisiin valmistuu vuonna 2016 noin 120 asuntoa. Vuoden 2016 aikana käynnistetään kahden uuden asuntohankkeen rakentaminen ja tehdään maaperän esirakentamista sekä lujittamisen koerakentamista.

Viikinmäki ja Kivikko. Viikinmäen kukkulakaupungin rakentaminen jatkuu. Vuonna 2016 käynnistyy kolmen uuden asuntohankkeen ja niitä palvelevan pysäköintitalon rakentaminen. Maarianmaanpuistoa rakennetaan vaiheittain. Keskeneräisten katualueiden viimeistelytöitä jatketaan eri puolilla Viikkiä.

Latokartanossa Viikin kentän alueella käynnistyy kolmen asuinkerrostalon ja kahden opiskelija-asuintalon rakentaminen. Koirapuisto siirretään uusien asuintilojen kohdalla Viikinojanpuistoon. Kivikon eritasoliittymän rakentaminen Kehä I:n varrella on käynnissä ja valmistuu vuonna 2016. Liittymän pohjoispuolella jatketaan Kivikon eteläisen asuntoalueen rakentamista.

Myllypuro. Kesällä 2016 käynnistyy Metropolia-ammattikorkeakoulun Myllypuron kampuksen rakentaminen Myllypuron keskustaan, uusitun metroaseman viereen. Kampukseen valmistuu vuonna 2019 oppilaspaikat noin 6 000 opiskelijalle. Kehä I:n Myllypuron liittymän suunnittelu eritasoliittymäksi etenee. Puu-Myllypurossa ja Kehä I:n itäpuolella asuntorakentaminen jatkuu. Myllypuroon valmistuu vuoden 2016 aikana noin 250 uutta asuntoa. Uusia asuntokohteita kaavoitetaan alueelle, suurimpana vireillä olevana asemakaavana on Karhunkaatajan alue.

Vuosaari. Vuosaaressa vuonna 2016 asuntorakentaminen jatkuu Aurinkolahden Kahvikorttelissa ja Rastilan metroasemalla. Pohjoisen ostokeskuksen laajennus ja päiväkotit Kurkimoisio valmistuvat vuonna 2016.

Östersundom. Kaupunki jatkaa maiden ostamista Östersundomissa. Yhteisen yleiskaavan etenemisvaihtoehtoja punnitaan. Yhteinen yleiskaavaehdotus mahdollistaa asuntojen rakentamisen 70 000 asukkaalle sekä 15 000–30 000 uutta työpaikkaa. Alueen joukkoliikennejärjestelmä perustuu metroon ja sen liityntäbussilinjastoon. Kiertotalous ja sen kehittäminen ovat merkittävässä osassa Östersundomin suunnittelussa. Sähkövarastojen kehittämisaluetta valmistellaan.

Koivusaari. Koivusaaren aseman Lauttasaaren puoleinen osa otetaan käyttöön Länsimetron valmistuessa vuonna 2016. Koivusaaren asemakaavoitus on käynnissä. Koivusaareen rakennetaan tulevaisuudessa 5 000 asukkaan ja 4 000 työpaikan alue meren rantaan.

Esikaupungit ja täydennysrakentaminen. Uusien alueiden ulkopuolelle on Helsingissä viime vuosina täydennysrakennettu vajaa puolet uusista asunnoista. Ne on rakennettu vanhoille esikaupunkialueille, joissa palvelut ja liikennejärjestelyt ovat pääosin jo valmiina.

Täydennysrakentamisen mittakaava vaihtelee yksittäisistä rakennuksista aluekokonaisuuksiin, yleensä kuitenkin rakennetaan alle 1 000 asukkaan kokonaisuuksia. Alueet ovat eri aikaan syntyneitä, yhtenäisiä tai ajallisesti kerrostuneita alueita Lauttasaaresta Kontulaan ja Pitäjänmäestä Herttoniemeen.

Vuoden 2016 lopussa
Kruunuvuorenrannassa
on jo noin 1 700 asukasta.

Kalasataman keskuksen Redin rakentaminen jatkuu vuoden 2023 loppuun asti.

Koivusaaren aseman Lauttasaaren puoleinen osa otetaan käyttöön Länsimetron valmistuessa

Kiertotalous on merkittävässä osassa Östersundomin suunnittelussa.

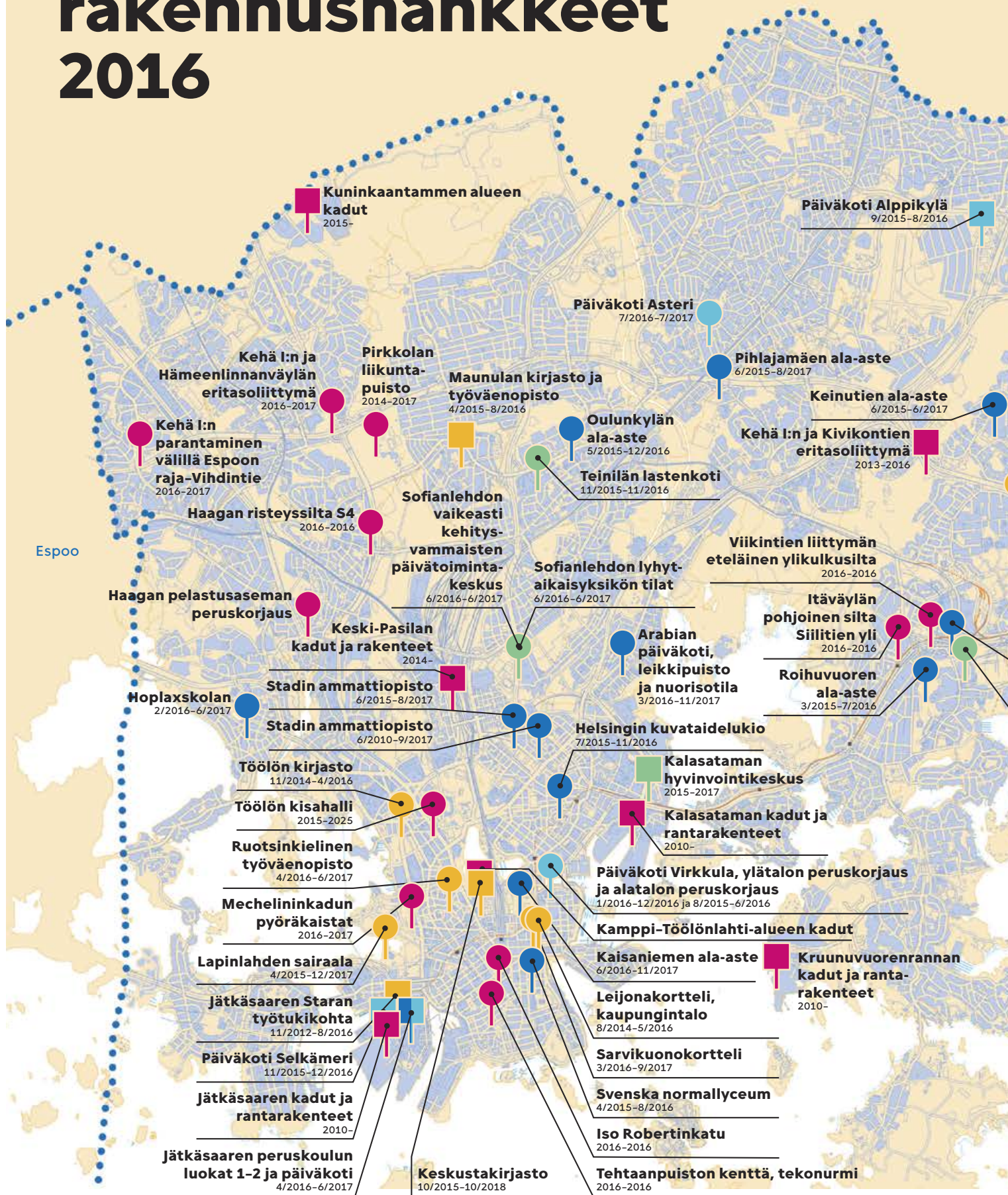
Kuninkaantammen entinen teollisuus- ja varastorakennusten alue uudistuu 5 000 asukkaan värikääksi kaupunginosaksi.

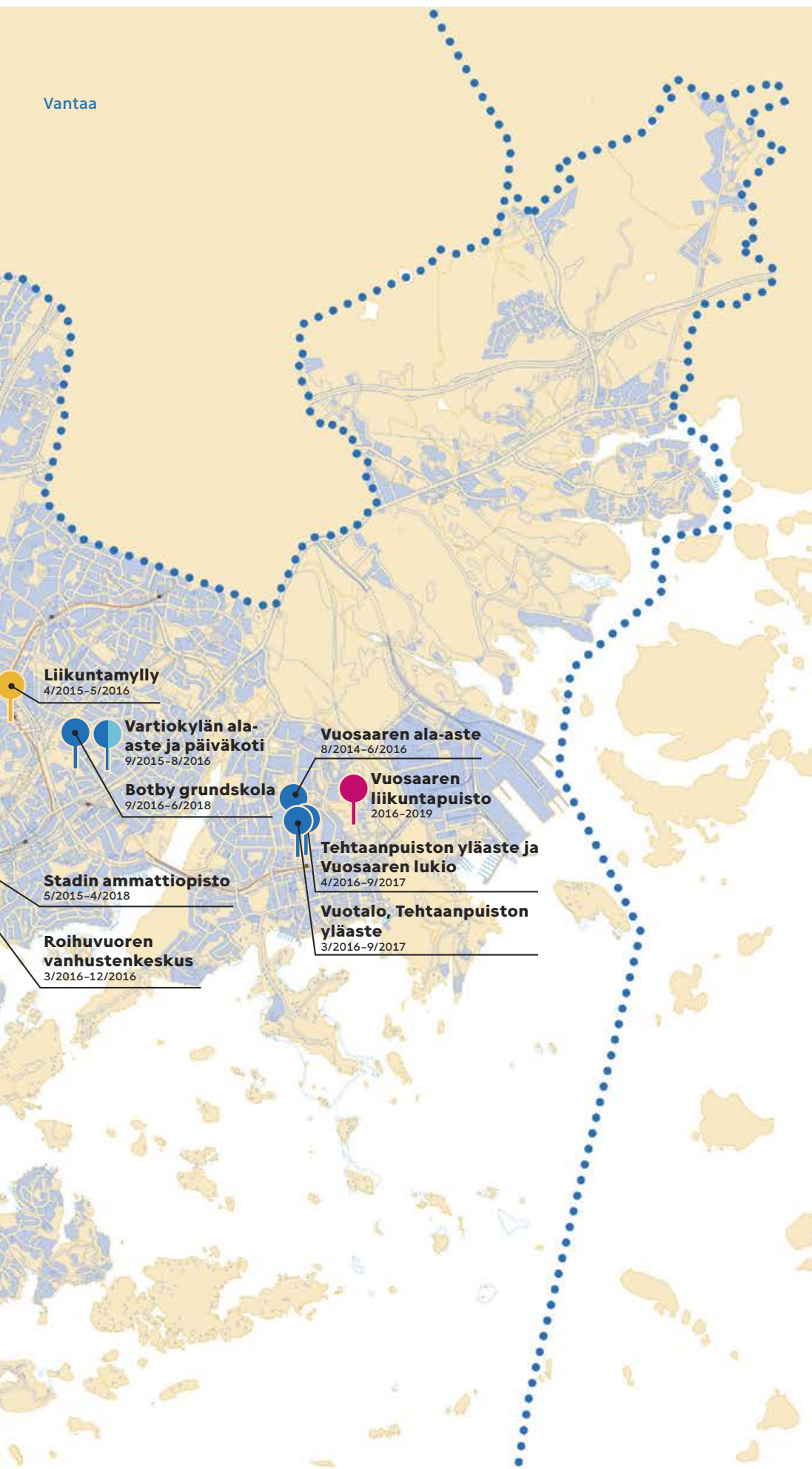

Kaupunki ja valtion Senaatti-kiinteistöt käynnistävät Keski-Pasilan tornialueen kansainvälisen arkkitehtuuri- ja toteutuskilpailun 2016.

Merkittävät rakennushankkeet 2016

Korjaushanke

Uudishanke

Toimialat

Sosiaali- ja terveystoimi

Varhaiskasvatus

Opetustoimi

Kiinteistötoimi

Muut

Kartassa on esitetty pääasiassa yli miljoonan euron suuruiset hankkeet. Kartassa esitettyjen kohteiden lisäksi toteutetaan useita kustannuksiltaan pienempiä kohteita.

Talonrakennushankkeiden osalta lisää kohteita löytyy talousarvion liitteenä 5 olevasta talonrakennushankkeiden rakentamissuunnitelmasta.

Katujen ja viheralueiden työkohteet päivittyvät talousarvion lopullisen hyväksymisen jälkeen rakennusviraston verkkosivuille <http://www.hel.fi/www/hkr/fi/palvelut/tyokohteet/tyokohteet>.

Helsingin kaupungin tuloslaskelma 2014–2018

tuhatta euroa

	Käyttö 2014*	Talous- arvio 2015	Ennuste 2015	Talous- arvio 2016	Talous- suunni- telma 2017	Talous- suunni- telma 2018
Toimintatulot						
Myyntitulot	1 098 916	275 277	272 782	301 564	323 032	328 358
Maksutulot	220 283	208 874	210 054	208 907	209 874	210 985
Tuet ja avustukset	51 145	112 868	118 243	118 893	118 880	120 683
Vuokratulot	321 535	346 460	351 155	361 021	372 209	384 203
Muut toimintatulot	69 828	46 250	50 337	38 721	41 167	41 168
	1 761 708	989 729	1 002 571	1 029 106	1 065 162	1 085 397
Valmistus omaan käyttöön	124 786	126 807	115 396	114 412	116 997	117 142
Toimintamenot						
Palkat	-1 450 610	-1 385 591	-1 378 590	-1 382 845	-1 383 729	-1 383 962
Henkilösivumenot	-464 964	-463 534	-466 400	-470 963	-472 621	-472 666
Palvelujen ostot	-1 601 031	-1 646 150	-1 669 387	-1 638 996	-1 677 989	-1 751 366
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-507 150	-164 583	-158 276	-165 045	-167 886	-167 777
Avustukset	-407 344	-399 340	-436 296	-438 101	-437 304	-436 744
Vuokrat	-205 622	-178 804	-190 047	-195 548	-203 396	-205 595
Muut menot	-28 402	-34 924	-15 857	-14 721	-15 183	-15 686
Toimintamenot yhteensä	-4 665 124	-4 272 926	-4 314 853	-4 306 219	-4 358 108	-4 433 796
Toimintakate						
	-2 778 630	-3 156 390	-3 196 885	-3 162 701	-3 175 949	-3 231 257
Verotulot	2 951 931	3 013 500	3 050 400	3 063 400	3 123 400	3 218 400
Valtionosuudet	250 648	244 000	270 200	300 000	300 000	300 000
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	51 810	90 379	83 070	85 047	82 847	80 607
Muut rahoitustulot	28 537	14 799	17 804	52 299	52 299	52 299
Korkomenot	-23 209	-53 807	-29 859	-36 983	-46 811	-54 700
Muut rahoitusmenot	-419	-1 800	-1 006	-1 800	-1 800	-1 800
Vuosikate						
	480 667	150 681	193 725	299 262	333 986	363 549
Poistot	-408 146	-345 399	-352 179	-359 658	-368 834	-373 836
Satunnaiset erät	116 021	140 495	128 550	141 105	141 694	141 400
Tilikauden tulos	188 537	-54 223	-29 904	80 709	106 846	131 113
Poistoeron muutos	10 410	2 586	2 524	3 087	3 003	2 796
Varausten muutos	-1 257	-2 741	-3 372	-3 192	-2 543	-2 938
Rahastojen muutos	38 927	9 800	11 087	9 900	9 900	9 900
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	236 617	-44 578	-19 665	90 504	117 206	140 871

* ilman yhtiöittämisen vaikutuksia

Helsingin kaupungin rahoituslaskelma 2014–2018

tuhatta euroa

	Käyttö 2014*	Talous- arvio 2015	Ennuste 2015	Talous- arvio 2016	Talous- suunni- telma 2017	Talous- suunni- telma 2018
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	480 667	150 681	193 725	299 262	333 985	363 549
Satunnaiset erät	116 021	140 495	128 550	141 105	141 694	141 400
Tulorahoituksen korjauserät	-159 985	-154 353	-142 408	-154 320	-153 660	-153 102
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-548 539	-609 683	-577 914	-680 324	-598 312	-608 669
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 228	2 495	3 450	3 105	3 694	3 400
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	129 163	138 000	125 100	138 000	138 000	138 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	22 551	-332 365	-269 497	-253 172	-134 598	-115 422
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-16 452	-16 350	-42 545	-61 350	-47 350	-47 350
Antolainasaamisten vähennykset	25 319	64 650	56 399	66 317	66 922	66 772
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	355 000	420 500	290 000	651 000	351 000	290 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-220 933	-141 697	-130 920	-402 128	-239 151	-193 030
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	-55	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-78 787	250	250	0	-238	-78
Rahoituksen rahavirta	64 092	327 353	173 184	253 839	131 183	116 314
Vaikutus maksuvalmiuteen	86 635	-5 012	-96 313	667	-3 415	892

* ilman yhtiöittämisen vaikutuksia

Helsingin kaupungin vuoden 2016 tuloslaskelma eriteltynä

tuhatta euroa

	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liike- laitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	259 716	303 502	563 218	301 564
Maksutulot	212 412	0	212 412	208 907
Tuet ja avustukset	120 480	16 915	137 395	118 893
Vuokratulot	749 776	27 352	777 128	361 021
Muut toimintatulot	39 987	7 821	47 808	38 721
	1 382 371	355 590	1 737 961	1 029 106
Valmistus omaan käyttöön	108 421	5 991	114 412	114 412
Toimintamenot				
Palkat	1 283 124	107 721	1 390 845	1 390 845
Henkilösivumenot	438 638	32 575	471 213	471 213
Palvelujen ostot	1 764 580	67 225	1 831 805	1 576 114
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	172 346	44 700	217 046	181 045
Avustukset	456 155	58	456 213	437 851
Vuokrat	567 204	38 934	606 138	207 548
Muut menot	40 960	2 996	43 956	41 603
Toimintamenot yhteensä	4 723 007	294 210	5 017 217	4 306 219
Toimintakate	-3 232 215	67 371	-3 164 844	-3 162 701
Verotulot	3 063 400	0	3 063 400	3 063 400
Valtionosuudet	300 000	0	300 000	300 000
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	82 697	2 650	85 347	85 047
Muut rahoitustulot	74 893	2 000	76 893	52 299
Korkomenot	31 200	5 940	37 140	36 983
Muut rahoitusmenot	1 800	22 594	24 394	1 800
Vuosikate	255 775	43 487	299 262	299 262
Poistot	317 484	42 174	359 658	359 658
Tilikauden tulos	79 396	1 313	80 709	80 709
Poistoeron muutos	0	3 087	3 087	3 087
Varausten muutos	0	-3 192	-3 192	-3 192
Rahastojen lisäys	0	430	430	0
Rahastojen vähennys	9 900	0	9 900	9 900
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	89 296	778	90 074	90 504

Helsingin kaupungin vuoden 2016 rahoituslaskelma eriteltynä

tuhatta euroa

	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liike- laitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus				
Vuosikate	255 775	43 487	299 262	299 262
Satunnaiset erät	141 105	0	141 105	141 105
Tulorahoituksen korjauserät	-154 320	0	-154 320	-154 320
Investointien rahavirta				
Investointimenot	468 285	212 039	680 324	680 324
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 105	0	3 105	3 105
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	138 000	0	138 000	138 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-84 620	-168 552	-253 172	-253 172
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-17 350	-44 000	-61 350	-61 350
Antolainasaamisten vähennykset	63 105	5 200	68 305	66 317
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	430 000	221 000	651 000	651 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-390 000	-14 116	-404 116	-402 128
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-38 126	-38 126	0
Rahoituksen rahavirta	85 755	129 958	215 713	253 839
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 135	-38 594	-37 459	667

Sosiaali- ja terveysvirasto, määrä- ja taloustavoitteet

1000 kpl

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Suoritetavoitteet						
Terveysneuvonta, terveydenhoitaja, käynti*	218	214	285	225	225	225
Terveysneuvonta, terv.hoitaja, muu asiointi*	73	71		81	81	81
Terveysneuvonta, lääkärikäynti*	61	51	52	51	51	51
Terveysneuvonta, lääkäri, muu asiointi*	0	1		1	1	1
Kouluterveydenhuolto, terv.hoitaja, käynti*	122	120	131	122	122	122
Kouluterv.huolto, terv.hoitaja, muu asiointi*	12	11		11	11	11
Opiskeluterv.huolto, terv.hoitaja, käynti*	45	50	60	50	50	51
Opiskeluterv.huolto, terv.hoitaja, muu asiointi*	9	10		10	11	11
Koulu- ja opiskeluterv.huolto, lääkärikäynti*	23	21	24	21	21	21
Koulu- ja opiskeluterv.huolto, lääkäri, muu asiointi*	2	3		3	3	3
Lastensuojelun perhehoito	319	320	324	327	327	327
Lastensuojelun laitoshoido	214	235	204	210	210	210
Läheisverkostosisoitetukset, hoitovrk	9	9	9	10	10	10
Kasvatus ja perheneuvonta, käynti	18	23	19	21	21	21
Lapsiperheiden kotipalvelu, käynti	34	32	34	34	34	34
Kehitysvammapalv. asumispalvelut, paikat	857	892	892	892	919	1014
Kehitysvammapalvelun laitoshuolto, paikat	140	130	130	130	110	90
Terveysaseman lääkärin vastaanotto, käynti*	493	450	740	490	480	470
Terveysas. lääkärin vast.otto, muu asiointi*	287	257		280	300	320
Terveysaseman hoitajan vast.otto, käynti*	434	371	720	420	410	400
Terveysas. hoitajan vast.otto, muu asiointi*	330	329		330	350	370
Hammashuolto, käynti*	480	478	517	478	478	478
Hammashuolto, muu asiointi*	2	2		2	2	2
Pkl-vastaanotto, käynti*	51	51	81	50	50	50
Pkl-vastaanotto, muu asiointi*	19	19		18	18	18
Sisätautien päivystyspoliklinikka, käynti	39	38	38	42	42	42
Tk-päivystys, käynti*	128	123	125	127	127	127
Terveyskeskuspäivystys, muu asiointi*	2	2		2	2	2
Psykiatrian avohoitokäynti*	166	171	228	172	172	174
Psykiatrian avohoido, muu asiointi*	49	50		50	50	50
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivät	89	88	82	81	81	81
Psykiatrian avohoitopäivä	67	70	72	73	73	73
Polikliininen päihdehuolto, as. käynnit /vuosi	58	60	62	60	60	60
Korvaushoido, käynnit / vuosi	127	125	131	130	130	130
Päihdehuollon asumispalvelut, vrk yhteensä	66	63	63	63	63	63
Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovrk yht.	49	55	47	45	45	45
Kotihoito, käynti*	2 598	2 535	2750	2 650	2 680	2 700
Kotihoito, muu asiointi*	119	115		150	170	200
Somaattinen sairaalah., päättäneet hoitojaksot	30	32	30	33	34	35
iäkkäiden ympärivuorok. palveluasuminen, vrk	1 019	1 100	1030	1 050	1 100	1 150
iäkkäiden ympärivuorok. laitoshoido, vrk	505	560	470	450	400	350
Toimeentulotukiasiakastalouksia	43	42	45	45	45	45

* Suoritteen sisältö on muuttunut. Entinen käynti on jaettu käynteihin ja muuhun asiointiin. Ei ennustetta uudensisältöiselle suoritteelle.

Varhaiskasvatus, määrä- ja taloustavoitteet

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Suoritetavoitteet						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	35 505	36 223	36 685	36 859	37 669	38 255
Omissa päiväkodeissa 31.12.	21 188	21 444	22 038	22 012	22 381	22 764
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12.	213	273	210	210	210	210
Perhepäivähoidossa 31.12.	1 064	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Lasten kotihoidontuki, lapset 31.12.	8 927	9 034	8 900	8 900	9 154	9 303
Yksityisen hoidontuki, lapset 31.12.	2 887	3 022	3 137	3 237	3 424	3 479
Kerhoissa, lapset 31.12.	1 226	1 450	1 400	1 500	1 500	1 500
Tehokkuus /taloudellisuus						
Menot €/ 1–6-v., Helsinki	9 806	9 999	9 904	9 812	9 812	9 812
€/lapsi omissa päiväkodeissa	11 670	11 839	11 596	11 655	11 655	11 655
€/lapsi ostopalvelupäiväkodeissa	16 953	12 814	14 592	14 592	14 592	14 592
€/lapsi perhepäivähoidossa	13 289	13 796	13 429	13 497	13 497	13 497
€/lapsi lasten kotihoidontuella*	6 078	6 257	6 149	6 163	6 163	6 163
€/lapsi yksityisen hoidon tuella	6 609	6 319	6 755	6 856	6 856	6 856
€/lapsi kerhossa**	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500

* osa kerholapsista saa myös kotihoidon tukea

** keskimääräinen hinta, koska vaihtelua on paljon kerhon koostumuksen mukaan

Oppilas- ja opiskelijamäärät

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus						
Esiopetus	115	116	113	113	113	113
Perusopetus	34 402	35 165	35 351	36 357	37 453	38 613
Perusopetuksen lisäopetus (10. lk.)	164	110	84	84	84	84
Esi- ja perusopetus yhteensä	34 681	35 391	35 548	36 554	37 650	38 810
Lukiokoulutus	7 231	7 394	7 212	7 105	6 979	7 123
- Valmistava opetus	16	32	47	52	52	52
- Valtionosuuteen oikeuttavat aine- opiskelijat	347	364	388	364	364	364
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	7 594	7 790	7 647	7 521	7 395	7 539
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	42 275	43 181	43 195	44 075	45 045	46 349
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus						
Esiopetus	78	76	83	77	79	80
Perusopetus	3 146	3 210	3 242	3 388	3 571	3 618
- Perusopetuksen lisäopetus (10 lk)	11	12	12	11	10	10
Esi- ja perusopetus yhteensä	3 235	3 298	3 337	3 476	3 660	3 708
Lukiokoulutus	1 225	1 259	1 252	1 221	1 225	1 225
- Valtionosuuteen oikeuttavat aine- opiskelijat	83	74	74	85	85	85
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	1 308	1 333	1 326	1 306	1 310	1 310
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	4 543	4 631	4 663	4 782	4 970	5 018
Ruotsinkielinen lasten päivähoito						
Omissa päiväkodeissa	1 722	1 739	1 779	1 875	1 893	1 927
Perhepäivähoidossa	120	124	127	123	123	123
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	1 842	1 863	1 906	1 998	2 016	2 050

	TP 2014	2015	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Ammatillinen koulutus						
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	8 046	8 361	8 361	8 731	8 818	8 851
Tekniikan ja liikenteen ala	4 125	4 362	4 297	4 418	4 528	4 561
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	537	536	546	530	530	530
Sosiaali- ja terveysala	2 776	2 818	2 850	3 092	3 076	3 076
Kulttuuriala	272	289	297	305	298	298
Maahanmuuttajien valmistava koulutus	231	237	274	267	267	267
Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus	105	119	97	119	119	119
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	175	185	185	185	185	185
Maksullinen palvelutoiminta	238	300	300	300	300	300
Perusopetuksen lisäopetus	18	50	50	40	40	40
Oppisopimuskoulutus	2 587	2 800	2 800	2 800	2 800	2 800
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	84	132	132	137	137	137
Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat						
Oppilasmäärä	8 831	8 831	8 831	8 834	8 834	8 834
Ruotsinkielinen lasten päivähoito ostopalvelupäiväkodeissa						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	199	201	201	205	205	205

www.hel.fi/talousarvio

Investoinnit kartalla: kartta.hel.fi/talousarvio

Kaupunginvaltuuston kokoukset: www.helsinkikanava.fi

Talousarviotiedusteluihin vastaavat

Kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen
puh. (09) 310 36000

Rahoitusjohtaja
Tuula Saxholm
puh. (09) 310 36250

Talousarviopäällikkö
Matti Malinen
puh. (09) 310 36277

Toimialakohtaisia lisätietoja antavat

Johtava suunnittelija
Ari Hietamäki
puh. (09) 310 36567

- kaupunginjohtajan toimiala:
kaupunginkanslia, tarkastusvirasto
- verotulot ja valtionosuudet

Erityissuunnittelija
Mari Rajantie
puh. (09) 310 73043

- tukkutori, hankintakeskus
- pelastuslaitos, ympäristökeskus
- kaupungin liikelaitokset: taloushallintopalvelu (Talpa), HKL-liikelaitos, Palmia-liikelaitos, henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia)

Erityissuunnittelija
Katja Rimpilä
puh. (09) 310 36256

- sosiaali- ja terveysvirasto
- varhaiskasvatusvirasto

Erityissuunnittelija
Tero Niininen
puh. (09) 310 25915

- opetusvirasto, suomenkielinen työväenopisto, ruotsinkielinen työväenopisto, kaupunginkirjasto, Helsingin taidemuseo, kulttuurikeskus, kaupunginmuseo, kaupunginorkesteri, Korkeasaaren eläintarha, nuorisoasiainkeskus, liikuntavirasto, tietokeskus, Helsingin kaupungin työterveys -liikelaitos

Hankepäällikkö
Juha Viljakainen
puh. (09) 310 36276

- investoinnit
- kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvalvontavirasto

Kehittämissinööri
Ville Vastamäki
puh. (09) 310 25902

- asuntotuotantotoimisto
- rakennusvirasto, rakentamispalvelu (Stara)

Controller
Pia Halinen
puh. (09) 310 25718

- avustukset
- konsernin tytäryhteisöt

Suunnittelija
Anne Alanko
puh. (09) 310 36271

- talousarvioaineisto ja esitysmateriaalit

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
00170 Helsinki
Postiosoite
PL 20
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641
kaupunginkanslia@hel.fi
www.hel.fi/kaupunginkanslia